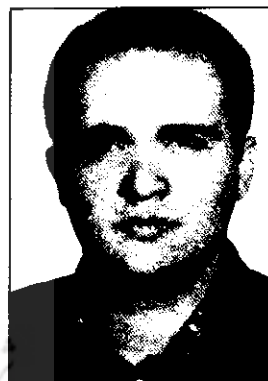

مدلهای تعیین میزان بهینه نقدینه و دشواریهای کار بست آن در ایران

● نقدینه عبارت از وسیله‌ای است که مؤسسات جهت انجام مبادلات اقتصادی به کار می‌برند و موجودی نقد نزد مؤسسه (صندوق)، پولهای خارجی، چک و موجودی حسابهای بانکی و تنخواه‌گردانها را در بر می‌گیرد.

نقدینه در میان اقلام داراییهای هر مؤسسه دارای اهمیت ویژه‌ای است چرا که به کمک آن خرید و فروش کالاها و داراییها، وصول مطالبات، پرداخت تعهدات و سایر مبادلات نقدی صورت می‌گیرد. مؤسسات با استفاده از روشهای مدیریت وجوه نقد می‌کوشند هرگونه وجه نقد اضافی خود را در سرمایه‌گذاریهای کوتاهمدت در اوراق و اسناد بهادار به کار ببرند. اینگونه اقلام شبه نقدینه خوانده می‌شود و دارای دو ویژگی اساسی و بسیار مهم تبدیل پذیری بسیار سریع به نقد و ریسک بسیار اندک است.

اگر به ترازنامه مؤسسات با دقت بنگریم درخواستیم یافت که اغلب مانده نقدینه در آنها رقم درخور توجهی را نشان می‌دهد مثلاً به جدول زیر که نشاندهنده نقدینگی و نسبت آن به کل داراییهای چند شرکت بزرگ جهان است توجه کنید: ●

● مهدی مرادزاده فرد

● علی مصدر

جدول شماره یک: نقدینگی و نسبت آن به کل داراییهای چند شرکت بزرگ جهان در سال ۱۹۸۸

نام شرکت	وجوه نقد (میلیون دلار)	کل دارائیه (میلیون دلار)	درصد وجوه نقد به کل دارائیه
فورد (Ford)	۹۱۴۵	۳۳۵۱۱	۲۷/۳٪
آی.بی.ام. (IBM)	۶۷۷۲	۶۳۶۸۸	۱۰/۶٪
تکزاکو (Texaco)	۳۷۱۵	۳۲۰۱۲	۱۱/۶٪
بویینگ (Boeing)	۳۲۶۹	۱۷۶۶۵	۱۸/۵٪
آی.ان.سی فارماکتیکالز (INC Pharmaceuticals)	۲۹۹	۶۵۰	۴۶٪
گلدن نوگت (Golden Nugget)	۳۵۳	۸۴۰	۴۲٪

در شرایطی که به این نقدینه سودی تعلق نمی‌گیرد این سوال مطرح می‌شود که شرکت چقدر باید نقدینه نگهداری کند، چرا که می‌توان با استفاده از آن نقدینه دست به سرمایه‌گذاری کوتاهمدت زد و درآمد کسب کرد. البته در این میان باید به نقدینه‌ای که موسسه جهت خرید کالاها و خدمات و پرداخت تعهداتش نیاز دارد توجه کامل داشت زیرا حتماً موسسه پرداخت حقوق کارکنان خود را به سرمایه‌گذاری در اوراق و اسناد بهادار ترجیح می‌دهد. پس مؤسسات چقدر باید نقدینه نگهداری کنند تا هم پاسخگوی نیازهای معاملاتیشان باشد و هم هزینه فرصت از دست رفته نگهداری نقدینه اضافی^۲ حداقل شود.

تعیین نقدینه مناسب در مؤسسات مستلزم تعیین منافع و هزینه‌های نگهداری آن است. منافع حاصل از نگهداری نقدینه شامل تسهیلات و اطمینان‌خاطری است که

2. Opportunity Costs.

برای مؤسسه فراهم می‌شود و هزینه نگهداری نقدینه عبارت از درآمدهایی است که در صورت سرمایه‌گذاری با آن می‌توان کسب کرد ولی با نگهداری آن به دست نمی‌آید. اگر مؤسسه بخواهد نقدینه مناسب مورد نظر خود را تعیین کند باید منافع حاصل از سرمایه‌گذاری انجام شده در نقدینه، با ارزش منافع به دست آمدنی از سرمایه‌گذاری در اسناد بهادار با همان مبلغ برابر شود، به عبارت دیگر نقدینه مؤسسه به قدری باشد که خالص ارزش فعلی سرمایه‌گذاری در آن برابر با صفر گردد.

دلایل نگهداری نقدینه:

برای نگهداری نقدینه در مؤسسات دو دلیل اصلی وجود دارد.^۳ دلیل اول نیاز به آن ۳. برای نگهداری نقدینه در مؤسسات علاوه بر این دو دلیل، دلایل دیگری نیز اقامه می‌شود. نگاه کنید به:

Fundamentals of Financial Management - Eugene F. Brigham-Pryden - 1989 - p. 779.

جهت انجام معاملات در روال عادی فعالیتهای مؤسسات است. از جمله چنین مواردی می‌توان به پرداخت حقوق پرسنل، بهای کالاهای خریداری شده، پرداخت بدهیها، مالیات و سود سهامداران اشاره کرد. دلیل دیگر نگهداری نقدینه دارا بودن مانده‌های جبرانی^۴ است. این شکل از نقدینگی اغلب نزد بانکها نگهداری می‌شود تا در مقابل بتوان از خدمات ارائه شده توسط آنها استفاده کرد.^۵

نقدینه‌ای که مؤسسه کسب می‌کند

ورق بزنید

4. Compensating Balance.

۵. مانده‌های جبرانی حداقل میزان موجودی است که بانکها در مقابل خدماتی که ارائه می‌کنند توقع دارند مؤسسات نزد آنها نگهداری کنند. جهت کسب اطلاعات بیشتر نگاه کنید به:

Managerial Finance - Neveu - South Western - 1989 - p. 244.

حاصل از فروش کالاها و خدمات، فروش داراییها و تأمین مالی جدید با صدور سهام یا به صورت بدهی است. نقدینه وارد به مؤسسه و خارج شده از آن الزاماً با یکدیگر تقارن زمانی ندارند و به همین خاطر همیشه نگهداری مقداری نقدینه جهت انجام پرداختها ضروری می‌گردد. حال اگر نقدینه اضافی در اوراق و اسناد بهادار و در بازاری سرمایه‌گذاری شود که دارای ریسک بسیار پایین و ظرفیت خرید و فروش بالا باشد، می‌توان هر زمان که نیاز به نقدینه باشد با فروش اوراق و اسناد بهادار و یا حتی استقراض این نیاز را برآورده کرد. البته خرید و فروش در بازار و نیز استقراض در بردارنده هزینه‌هایی است که به آنها هزینه‌های معاملاتی^۶ گفته می‌شود.

نحوه تعیین مانده نقدینه مناسب:

میزان مانده نقدینه مناسب مبلغی مابین هزینه‌های فرصت از دست‌رفته ناشی از نگهداری نقدینه و هزینه‌های معاملاتی

هزینه نگهداری نقدینه هزینه فرصت از دست‌رفته است که میزان آن را می‌توان براساس زیان حاصل از بهره‌کسب نشده ناشی از عدم سرمایه‌گذاری در اوراق و اسناد بهادار تعیین کرد. برای به‌دست آوردن مانده مناسب نقدینه لازم است منافع حاصل از نگهداری آن را با هزینه‌های نگهداری نقدینه برابر کرد. محاسبه مانده مناسب نقدینه برای مؤسسات بسیار مهم و ضروری است و جهت انجام آن ابتدا باید مبلغ مانده‌های جبرانی محاسبه شود که لازم است حتی‌الامکان در کمترین میزان ممکن باشد و سپس باید در تعیین مانده نقدینه مناسب وجود مانده‌های جبرانی نادیده گرفته شود و تمامی محاسبات و ملاحظات بدون در نظر گرفتن وجود آن صورت پذیرد.

6. Trading Costs.

شکل اول:

هزینه‌های نگهداری نقدینه به ریال

کل هزینه‌های نگهداری نقدینه

هزینه‌های فرصت از دست‌رفته

هزینه‌های معاملاتی

میزان نقدینه

C^*

مانده نقدینه مناسب

ناشی از نگهداری نقدینه کمتر از میزان لازم است. شکل زیر ارائه‌کننده مفاهیم این موضوع در قالب یک نمودار است:^۷ هزینه‌های معاملاتی هنگامی که مؤسسه برای به‌دست آوردن نقدینه اوراق و اسناد بهادار خود را می‌فروشد افزایش

7. Corporate Finance - Ross, Wester field & Jaffe - Irwin & Toppan - 1990 - P. 721.

می‌یابد و هزینه‌های فرصت از دست رفته نیز با افزایش مانده نقدینه نگهداری شده افزایش پیدا می‌کند چرا که نگهداری نقدینه اضافی بازدهی در بر نخواهد داشت. در نتیجه منحنی هزینه‌های معاملاتی با نگهداری نقدینه بیشتر به پایین میل کرده کاهش می‌یابد و بالعکس هزینه‌های فرصت از دست رفته با نگهداری نقدینه بیشتر میل به افزایش دارد. در نقطه C^* که در شکل نشان داده شده، منحنی هزینه‌های مذکور باهم برخورد می‌کنند و در این نقطه منحنی هزینه‌های کل هم در حداقل خود قرار می‌گیرد و این نقطه مانده نقدینه مناسب نامیده می‌شود. برای تعیین مانده نقدینه مناسب مدل‌های متعددی ارائه شده است. در زیر به تشریح چند مدل معروف از بین آنها می‌پردازیم.

مدل باومول^۸ برای تعیین مانده نقدینه مناسب:

مدل باومول بر پایه مفاهیم مدل میزان سفارش اقتصادی^۹ که پیشتر جهت کنترل موجودیهای جنسی ارائه شده بود استوار است. ویلیام باومول اولین کسی بود که توجهش به این مدل ساده موجودی جلب شد و تشخیص داد که این مدل قادر است بعضی از اطلاعات را در مورد مدیریت مانده‌های نقدی تأمین کند^{۱۰}. وی برای هزینه‌های فرصت از دست رفته ناشی از

8. Baumol Model.

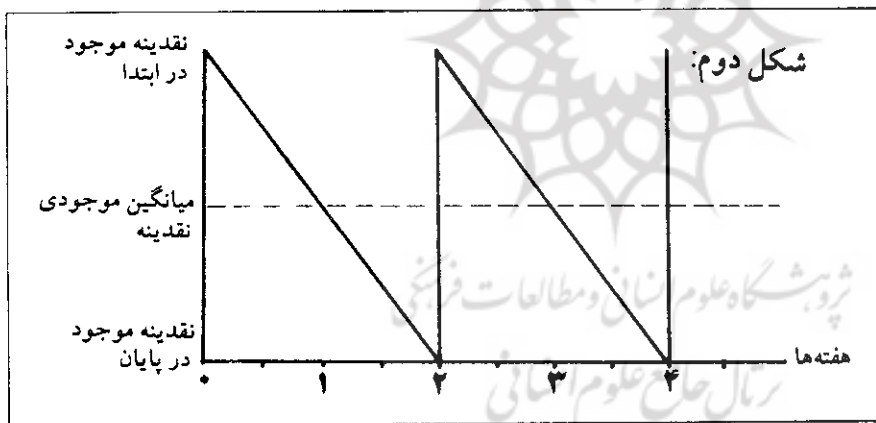
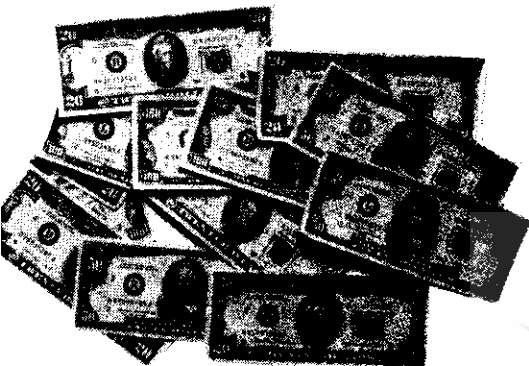
9. Economic Ordred Quantity. (EOQ)

10. Principales of Corporate Finance - Brealy & Myers - Mc Graw- Hill - 1991 - P. 776.

نگهداری نقدینه و هزینه‌های معاملاتی ناشی از سرمایه‌گذاری نقدینه اضافی در اوراق و اسناد بهادار مدلی ارائه کرد که جهت تعیین مانده نقدینه مناسب مورد استفاده قرار می‌گیرد.

در این مدل فرض می‌شود که موسسه در طی دوره‌ای معین (مثلاً یک‌سال) تقاضای ثابتی برای نقدینه دارد و وجوه نقد مورد نیازش را در طی این دوره از طریق خرید و فروش اوراق و اسناد بهادار به دست می‌آورد. چون هزینه‌های معاملاتی بسیار کمتر از هزینه‌های فرصت از دست رفته ناشی از نگهداری نقدینه است لذا نقدینه اضافی موسسه در سرمایه‌گذاریهای کوتاهمدت متمرکز می‌شود و هر زمان که نیاز به نقدینه وجود داشت با فروش آنها

ریال اوراق و اسناد بهادار در بازار سرمایه‌گذاری بسیار کمتر از ۵۴۰ است. بنابراین حتی نگهداری یکروزه دو میلیون ریال وجه نقد نیز برای مؤسسات مقرون به صرفه نخواهد بود. مدل باومول را که تحت شرایط اطمینان برای تعیین مانده نقدینه مناسب مورد استفاده قرار می‌گیرد^{۱۱} می‌توان به شکل نموداری زیر ارائه کرد:

همان‌گونه که مشاهده می‌شود هر دو هفته یک بار که موجودی نقدینه نزد مؤسسه به صفر می‌رسد، با فروش سرمایه‌گذاریها نسبت به تأمین وجه نقد مورد نیاز اقدام می‌شود و در این بین بقیه در صفحه ۶۶

11. Financial Management & Policy - James C. Van Horn- Ninth Edition - Prentice Hall - 1989 - P. 404.

تقاضا برای نقدینه پاسخ داده می‌شود.

برای تشریح کمتر بودن هزینه‌های معاملاتی از هزینه‌های فرصت از دست رفته به مثال زیر توجه کنید: هزینه‌های فرصت از دست رفته نگهداری دو میلیون ریال با نرخ بهره سالانه ۱۰٪ برای یک روز برابر با ۰/۰۰۰۲۷ درصد یا ۵۴۰ ریال می‌شود، در حالی که هزینه‌های معاملاتی دو میلیون

فهرست اسامی

حسابداران مستقل در تاریخ

۱۳۷۳/۱۲/۲۹

حسابداران مستقل آن گروه از اعضای انجمن می باشند که از نظر انجمن صلاحیت انجام کار حسابرسی دارند.

انجمن حسابداران خبره ایران

• این فهرست به ترتیب حروف الفبا تهیه شده و تقدم و تأخر اسامی به این علت است.

نام خانوادگی	تلفن	محل کار
حمزه پاک‌نیا	۶۵۳۱۸۲	سازمان حسابرسی
مهربان پروز	۸۵۹۵۵۰	موسسه حسابرسی پروز و همکاران
محمدرضا پنازادی	۸۳۲۱۶۶	سازمان حسابرسی بنیاد
ایرج پورحسین اکبریه	۸۹۳۱۹۰	وزارت صنایع
غسرو پورمعمار	۸۸۸۰۸۱۲	مؤسسه حسابرسی نمودگر
حبیب جامی	۶۴۸۲۳۳۵	موسسه حسابرسی امیم
مصطفی جان‌نثاری	۳۱۹۰۳	سازمان حسابرسی - اهواز
محمد جم	۸۹۱۲۴۶	موسسه حسابرسی آگاهان و همکاران
مجتبی جواهرنشان	۶۵۲۲۹۴	موسسه حسابرسی پردازش
مسعود حاجی‌الحمید	۸۳۲۷۱۶	موسسه حسابرسی بهدوران
سیدمحسن حجازی	۲۰۴۴۰۰۵	
مرتضی حجازی	۷۵۳۷۲۳۶	شرکت توتال پخش
احمد حمیدی‌راوری	۸۹۵۹۳۰	سازمان حسابرسی
حسن حیاط‌شاهی	۲۲۷۸۷۶۴	موسسه حسابرسی رمز
امیرعلی خانخلیلی	۶۵۲۲۹۴	موسسه حسابرسی پردازش
حسن خدائی	۸۰۸۹۹۹۶	
اصغر خرازی	۶۳۴۶۸۱	
اصغر خرمی‌دیزجی	۸۴۵۴۳۸	مؤسسه حسابرسی تدبیرنوین
هوشنگ خستوئی	۸۹۱۰۹۱	سازمان حسابرسی
حسین خطیبیان	۷۸۶۴۱۱۷	
داود خمارلو	۸۹۲۳۱۶	موسسه حسابرسی خیره
بهروز دارش	۹۳۱۲۵۱	موسسه حسابرسی دس و همکاران
محمدنبی داهی	۸۸۰۱۹۰۴	موسسه حسابرسی ممیز
اسپک دراستپانیانس	۸۸۴۴۷۰۳	
عباسعلی دهدشتی‌نژاد	۸۹۹۷۱۸	موسسه حسابرسی رایبند
مصطفی دیلمی‌پور	۸۰۸۰۷۳۲	دانشگاه تهران
محمدعلی رادمان	۸۸۸۰۸۱۲	مؤسسه حسابرسی نمودگر
سیروس رحمانی	۲۴۴۲۸۵	سازمان حسابرسی - تبریز
مرتضی رحمانی یگانه	۸۹۰۲۲۸	سازمان حسابرسی
حسین رضائی	۸۳۵۹۷۳	موسسه حسابرسی رضائی و همکاران
غلامرضا (بیژن) زاهدی	۸۹۰۲۲۱	سازمان حسابرسی
منوچهر زندی	۶۵۴۲۸۸	موسسه حسابرسی حسابرسین
غلامرضا سلامی	۶۴۳۵۱۵۵	موسسه حسابرسی سلامی و همکاران
محمدتقی سلیمان‌نیا	۸۹۹۵۴۳	موسسه حسابرسی همیارحساب
سیاوش سهیلی	۸۹۲۳۱۶	موسسه حسابرسی خیره
سیدمهدی سیدمهدی	۸۷۱۳۲۸۹	موسسه حسابرسی سیستم‌یار
علی شاه‌نظری	۲۴۱۷۹۵	سازمان حسابرسی - اصفهان
فرامرز شایگان	۸۰۱۲۳۱۵	مؤسسه حسابرسی آزمون
محمد شریعتی	۸۹۰۲۴۸	سازمان حسابرسی

نام خانوادگی	تلفن	محل کار
سورن آب‌نوس	۸۳۲۳۱۶	مؤسسه حسابرسی نواندیشان
رضا آتش	۸۳۵۳۹۱	مؤسسه حسابرسی بهمند
پورو آواکیانس	۸۳۰۵۸۸	موسسه حسابرسی پیش‌آگاه
حمیدرضا ارجمندی	۶۵۳۱۷۵	سازمان حسابرسی
عباس اسرارحقیقی	۸۷۱۲۳۳۵	موسسه حسابرسی بیداران
حسن اسمانی	۶۵۴۲۸۸	موسسه حسابرسی حسابرسین
سیدعباس اسحاق‌زاده‌پاک‌دامن	۶۴۳۵۲۲۳	موسسه حسابرسی ایران‌مشهود
پرویز افتخارجوهری	۲۲۶۵۸۳۶	موسسه حسابرسی استاندردکار
یداله امیدواری	۸۸۶۹۹۹۶	موسسه حسابرسی بیداران
فریبرز امین	۸۹۹۷۱۸	موسسه حسابرسی رایبند
عباس امینی	۸۹۰۲۴۰	سازمان حسابرسی
فریدون ایزدپناه	۸۶۸۲۹۴	
نریمان ایلخانی	۸۹۰۵۲۸	شرکت راهبرد ارقام
میلتن ایوان‌کریمیان	۹۳۱۲۵۱	موسسه حسابرسی دس و همکاران
سیدمحمد یزرگ‌زاده	۸۶۷۶۲۸	موسسه حسابرسی شهرپور
اصغر بهنیا	۲۲۷۵۷۶	سازمان حسابرسی - اصفهان
منوچهر بیات	۸۳۷۹۲۸	موسسه حسابرسی بیات‌رایان

نام خانوادگی	تلفن	محل کار	نام
محمد هلی شعبانی سبزه میدان	۶۷۴۴۲۵	موسسه حسابرسی طوس	محمد هلی شعبانی سبزه میدان
نریمان شهربانی	۸۹۹۵۴۳	موسسه حسابرسی همیار حساب	نریمان شهربانی
تیرانداز شکبیا	۷۸۶۰۸۵۴	موسسه حسابرسی هزینه یاب	تیرانداز شکبیا
احد شله چی	۸۹۰۲۴۹	سازمان حسابرسی	احد شله چی
سیروس شمس	۸۹۰۲۴۲	سازمان حسابرسی	سیروس شمس
منصور شمس احمدی	۸۲۹۱۰۰	موسسه حسابرسی شاهدان	منصور شمس احمدی
محمد شوقیان	۸۹۰۲۴۴	سازمان حسابرسی	محمد شوقیان
فریده شیرازی	۸۹۱۲۴۶	موسسه حسابرسی آگاهان و همکاران	فریده شیرازی
پرویز صادقی	۶۵۶۰۷۸	سازمان صنایع ملی ایران	پرویز صادقی
سعید صدرائی نوری	۸۲۵۳۹۳	موسسه حسابرسی بهمند	سعید صدرائی نوری
غلامرضا صرام	۸۹۰۲۴۹	سازمان حسابرسی	غلامرضا صرام
قاسم ضرفامی	۲۷۵۰۹۹		قاسم ضرفامی
اصغر طهوری	۸۹۳۹۰۰	موسسه حسابرسی آگاهان و همکاران	اصغر طهوری
احمد عبائی کویانی	۸۸۲۶۴۷۸		احمد عبائی کویانی
سید حسین عزیززاده	۹۳۱۲۵۱	موسسه حسابرسی دش و همکاران	سید حسین عزیززاده
علیرضا عطفی	۶۴۳۵۳۲۴	موسسه حسابرسی ایران مشهود	علیرضا عطفی
سید داود علوی	۶۵۸۵۳۲	موسسه حسابرسی پارس	سید داود علوی
نعمت الله علیخانی راد	۸۹۲۳۱۶	موسسه حسابرسی خبره	نعمت الله علیخانی راد
جعفر عوض پور	۸۸۲۷۵۵۶	موسسه حسابرسی کاشفان	جعفر عوض پور
علاءالدین ففاری اقدس	۸۹۶۸۷۳	سازمان حسابرسی	علاءالدین ففاری اقدس
کامبیز غیائی	۲۲۶۸۳۷۹	موسسه حسابرسی احتساب	کامبیز غیائی
بهرام غیائی	۸۹۹۷۱۸	موسسه حسابرسی مختار و همکاران	بهرام غیائی
هوشنگ غیبی	۲۲۴۴۵۰	آموزشگاه حسابداری غیبی - کرمان	هوشنگ غیبی
خسرو فخیم هاشمی	۸۸۲۲۶۰۵	موسسه حسابرسی قضاوت	خسرو فخیم هاشمی
جمشید فراروی	۸۹۱۲۴۶	موسسه حسابرسی آگاهان و همکاران	جمشید فراروی
فرزاد فرهنگ بروجنی	۸۸۲۴۸۸۷	موسسه حسابرسی نوگا	فرزاد فرهنگ بروجنی
بهزاد فیضی	۸۹۱۲۴۶	موسسه حسابرسی آگاهان و همکاران	بهزاد فیضی
ظاهر قدوسی	۸۹۵۹۳۰	سازمان حسابرسی	ظاهر قدوسی
محمد ابراهیم قربانی فرید	۷۵۰۸۴۶۳	موسسه حسابرسی فرید	محمد ابراهیم قربانی فرید
رضا قندی	۶۵۸۵۳۲	موسسه حسابرسی وثیق	رضا قندی
حمیدرضا قهرانی	۸۲۷۳۳	سازمان حسابرسی - اهواز	حمیدرضا قهرانی
علیرضا کریمی طار	۸۳۲۷۱۶	موسسه حسابرسی بهداوران	علیرضا کریمی طار
فریدون کشانی	۶۳۰۸۸۱	موسسه حسابرسی آزمون	فریدون کشانی
بهرام کلانتر پور	۶۴۱۹۳۹۴	شرکت توسعه صنایع بهشهر	بهرام کلانتر پور
محمد رضا گلچین پور	۶۴۳۵۳۲۲	موسسه حسابرسی ایران مشهود	محمد رضا گلچین پور
محمود گلرخی	۶۴۰۸۳۰۶	موسسه حسابرسی سیستم یار	محمود گلرخی
پرویز گلستانی	۶۷۳۴۳۶	سازمان بورس اوراق بهادار تهران	پرویز گلستانی
جواد گوهرزاد	۸۸۴۰۱۶۳	موسسه حسابرسی نمودار	جواد گوهرزاد
سیروس گوهری	۸۵۹۵۵۰	موسسه حسابرسی شراکت	سیروس گوهری

نام خانوادگی	تلفن	محل کار	نام
عبدالمجید محلاتی کاظمینی	۸۷۴۱۱۷۹	موسسه حسابرسی محلاتی و همکاران	عبدالمجید محلاتی کاظمینی
محمود محمدزاده	۲۶۰۶۷۹	سازمان حسابرسی - اصفهان	محمود محمدزاده
محمد باقر محمدی	۸۸۸۶۲۲۸		محمد باقر محمدی
رسول محمدی سالک	۶۴۰۷۶۳۷		رسول محمدی سالک
نصرالله مختار	۸۹۳۴۹۶	موسسه حسابرسی مختار و همکاران	نصرالله مختار
ابوالقاسم مرآتی	۸۸۲۶۶۸۴	موسسه حسابرسی بیات رایان	ابوالقاسم مرآتی
علیرضا مستغاثی	۲۴۳۸۵۳	موسسه حسابرسی بهداوران - اصفهان	علیرضا مستغاثی
عبدالکریم مستوفی زاده	۸۳۲۶۷۲	موسسه حسابرسی حقیبان	عبدالکریم مستوفی زاده
علی اصغر مسلمی	۶۵۳۱۵۲	سازمان حسابرسی	علی اصغر مسلمی
واقناک مسیحی شاه نظریان	۸۹۱۲۷۷	بانک تجارت	واقناک مسیحی شاه نظریان
علی مشرفی آرائی	۸۳۵۳۹۲	موسسه حسابرسی بهمند	علی مشرفی آرائی
همایون مشیرزاده	۸۹۳۴۹۶	موسسه حسابرسی رایمند	همایون مشیرزاده
شیرین مشیرفاطمی	۸۰۷۷۱۶۰		شیرین مشیرفاطمی
زهرا مطلب زاده	۸۸۴۲۵۹۱	موسسه حسابرسی مطلب زاده	زهرا مطلب زاده
رضا معظمی	۸۹۰۸۱۲	موسسه حسابرسی آفران	رضا معظمی
محمد تقی منصوری راد	۸۹۰۲۴۸	سازمان حسابرسی	محمد تقی منصوری راد
اکبر منفرد	۸۸۶۵۹۳۶	موسسه حسابرسی مدیر یار	اکبر منفرد
هوشنگ منوچهری	۸۹۰۲۴۶	سازمان حسابرسی	هوشنگ منوچهری
ابراهیم موسوی	۸۹۰۲۴۸	سازمان حسابرسی	ابراهیم موسوی
حسین موشانی	۸۸۰۱۹۰۴	موسسه حسابرسی ممیز	حسین موشانی
حلیمه خاتون موصلی	۸۹۰۲۴۰	سازمان حسابرسی	حلیمه خاتون موصلی
عبدالامیر میرآب	۶۴۶۶۴۸۰	موسسه حسابرسی ادیب	عبدالامیر میرآب
پرویز میرآرمندهی	۸۸۰۷۴۱۲	شرکت سایار کامپیوتر سیستم	پرویز میرآرمندهی
مجید میراسکندری	۸۸۹۹۷۲۲	انجمن حسابداران خبره ایران	مجید میراسکندری
منصور میرزاخانی نافچی	۳۹۹۸۱	اصفهان	منصور میرزاخانی نافچی
ایرج نجفیان	۸۴۲۱۳۴	موسسه حسابرسی ایران یاور	ایرج نجفیان
عبدالرضا نوربخش	۷۵۳۷۹۴۴	موسسه حسابرسی نوربخش و همکاران	عبدالرضا نوربخش
ایرج نیک نژاد	۶۴۶۳۳۹۵	شرکت یزدیاف	ایرج نیک نژاد
اسدالله نیلی اصفهانی	۸۹۳۲۸۰	سازمان حسابرسی	اسدالله نیلی اصفهانی
محمد حسین واحدی	۲۴۱۷۹۵	سازمان حسابرسی - اصفهان	محمد حسین واحدی
فریدون وحدتی نیکزاد	۸۵۲۰۱۲	شرکت سی رنگ	فریدون وحدتی نیکزاد
اکبر وقار کاشانی	۸۴۷۵۹۹	موسسه حسابرسی و خدمات مدرسه حسابداران امروز	اکبر وقار کاشانی
بهرروز وقتی	۲۶۳۸۸۳	موسسه حسابرسی رازدار	بهرروز وقتی
علی هاشم نژاد شیرازی	۸۹۹۵۴۳	موسسه حسابرسی اندیشان	علی هاشم نژاد شیرازی
اصغر هشی	۸۳۵۳۹۱	موسسه حسابرسی بهمند	اصغر هشی
عباس هشی	۸۳۰۶۸۴	موسسه حسابرسی بهمند	عباس هشی
کارو هوانسیان فر	۸۳۲۳۱۶	موسسه حسابرسی تواندیشان	کارو هوانسیان فر

$$\frac{\delta TC}{\delta C} = \frac{K}{Y} \cdot \frac{TF}{C^2} = 0$$

در این رابطه $\frac{\delta TC}{\delta C}$ هزینه‌های نهایی کل^{۱۲}، $\frac{K}{Y}$ هزینه فرصت از دست رفته نهایی^{۱۳} و $\frac{TF}{C^2}$ هزینه‌های معاملاتی نهایی^{۱۴} است.

می‌توان نتیجه گرفت که مانده نقدینه مناسب هنگامی به دست می‌آید که هزینه‌های فرصت از دست رفته نهایی برابر با هزینه‌های معاملاتی نهایی باشد یا:

$$\frac{K}{Y} = \frac{TF}{C^2}$$

در نتیجه مانده مناسب نقد یا C^* با توجه به رابطه فوق برابر می‌شود با:

$$C^* = \sqrt{\frac{YTF}{K}}$$

به عنوان مثال اگر در موسسه‌ای $F = 1000$ ریال، $T = 31200000$ ریال و $K = 10\%$ باشد، مانده نقدینه مناسب برابر خواهد بود با:

THIS NOTE IS LEGAL TEND
FOR ALL DEBTS, PUBLIC AND P

L 06230741

12. Marginal Total Costs.
13. Marginal Opportunity Costs.
14. Marginal Trading Costs.

میانگین نقدینه موجود نزد موسسه نیز به صورتی ساده و به شرح زیر محاسبه می‌شود:

موجودی نقدینه در پایان + موجودی نقدینه در ابتدا = میانگین موجودی نقدینه

۲

دفعاتی که موسسه طی سال به فروش اوراق و اسناد بهادار خود می‌پردازد، محاسبه می‌شود. لازم است ابتدا کل مبلغ مورد نیاز جهت پرداختها طی سال تعیین شود. آنگاه براساس نقدینه مورد نیاز در دوره‌هایی مشخص طی سال مثلاً هر دو هفته یک بار هزینه‌های معاملاتی به شرح زیر خواهد بود:

$$= \frac{T}{C} \times F$$

که در آن T معرف کل نقدینه مورد نیاز طی سال و F نیز هزینه‌های خرید و فروش اوراق و اسناد بهادار در هر معامله است که برای هر معامله مبلغ آن ثابت فرض می‌شود.

پس از تعیین این هزینه‌ها جمع آنها هزینه کل ناشی از نگهداری نقدینه را به شرح زیر به دست می‌دهد:

$$= \left(\frac{C}{Y} \times K\right) + \left(\frac{T}{C} \times F\right)$$

برای تعیین میزان نقدینه مناسب لازم است از رابطه هزینه‌های کل نسبت به موجودی نقدینه C دیفرانسیل گرفته شده و نتیجه برابر با صفر قرار داده شود. در این صورت خواهیم داشت:

به عنوان مثال اگر مؤسسه‌ای برای پرداختهای نقدی خود هر دو هفته نیاز به سه میلیون ریال نقدینه داشته باشد متوسط موجودی نقدینه آن به شرح زیر خواهد بود:

$$\frac{3000000 + 0}{2} = 1500000$$

هر قدر میزان نقدینه نزد موسسه افزایش یابد موجب افزایش میانگین موجودی نقدینه می‌شود و در نتیجه هزینه‌های فرصت از دست رفته ناشی از نگهداری نقدینه نیز افزایش پیدا می‌کند در حالی که نگهداری نقدینه بیشتر، موجب ضرورت کمتر دفعات فروش اوراق و اسناد بهادار و کاهش هزینه‌های معاملاتی می‌شود. اگر میزان موجودی نقدینه مؤسسه کاهش یابد هزینه فرصت از دست رفته نیز کاهش پیدا می‌کند ولی هزینه‌های معاملاتی افزایش می‌یابد. باومول روابط زیر را جهت تعیین میزان هزینه‌های فرصت از دست رفته و هزینه‌های معاملاتی بیان کرده است:

هزینه‌های فرصت از دست رفته مساوی با میانگین موجودی نقدینه ضربدر نرخ بهره است یا:

$$= \frac{C}{Y} \times k$$

که در اینجا C نشانه موجودی نقدینه

12

Ross & Jaffe

Treasury of the United States

توجه می‌شود. در این مدل فرض بر این است که توزیع خالص جریانهای نقدی (جریانهای نقدی ورودی منهای جریانهای نقدی خروجی) دارای یک توزیع نرمال است و مبلغ خالص جریانهای نقدی می‌تواند بیشتر یا کمتر از مبلغ مورد انتظار آن باشد. شکل زیر نشان‌دهنده حاصل کار میلرواور است^{۱۸}:

مدل میلرواور نیز مانند مدل باومول بر هزینه‌های فرصت از دست رفته و ورق بزنید

18. Corporate Finance - Ross, Westerfield & Jaffe - Irwin & Toppan - 1990 - p. 726.

$$\text{مانده نقدینه مناسب} = \sqrt{\frac{2 \times 31200000 \times 1000}{\%10}} = 789937$$

لحاظ کاربرد این مدل در همه موارد پذیرفتنی نیست و به مدل پیشرفته‌تری نیاز است که با در نظر گرفتن چنین نوسانهایی در جریانهای ورودی و خروجی نقدینه

برای محاسبه هزینه فرصت از دست رفته و هزینه‌های معاملاتی در سطح C* به شرح زیر می‌توان عمل کرد:

$$\begin{aligned} \text{هزینه‌های فرصت از دست رفته} &= \frac{789937}{2} \times \%10 = 39497 \\ \text{هزینه‌های معاملاتی} &= \frac{31200000}{789937} \times 1000 = 39497 \end{aligned}$$

براساس آن بتوان مانده نقدینه مناسب را تعیین کرد.

مرتن میلروو دانیل اور توانستند با استفاده از تغییرات تصادفی روزانه که در جریانهای ورودی و خروجی رخ می‌دهد

مدل میلرواور^{۱۵} برای تعیین مانده نقدینه مناسب:

همان‌طور که قبلاً نیز ذکر شد مدل باومول در شرایط اطمینان درخور استفاده است و فرض اساسی آن بر ثابت بودن تقاضا برای نقدینه طی دوره برنامه‌ریزی است. این مدل را می‌توان تا هنگامی خوب دانست که موسسه به طور مداوم و یکنواخت از موجودیهای نقدینه خود استفاده کند که معمولاً چنین نیست. در بعضی اوقات موسسات ممکن است مقدار زیادی از صورتحسابهای مربوط به فروشهای نسبه خود را دریافت کنند و در نتیجه حجم وسیعی نقدینه به داخل شرکت سرازیر شود و بالعکس در بعضی اوقات با پرداخت طلب فروشندگان وجه نقد بسیار زیادی از شرکت خارج شود^{۱۶}. به همین

مدل بهتری برای تعیین مانده نقدینه مناسب ارائه کنند که به مدل تصادفی^{۱۷} نیز معروف است. در مدل میلرواور، هم به جریانهای ورودی و هم به جریانهای خروجی نقدینه

17. Stochastic Model.

15. Miller & Orr Model.

16. Principales of Corporate Finance - Brealy & Myers - Mc Graw Hill - 1991 - p. 777.

هزینه‌های معاملاتی متکی است و در هر دو این مدلها فرض برای این است که هزینه‌های معاملاتی ناشی از هر بار خرید و فروش اوراق و اسناد بهادار ثابت و درصد هزینه‌های فرصت از دست رفته برای هر دوره نگهداری نقدینه براساس نرخ بهره روزانه اوراق و اسناد بهادار محاسبه شدنی است. تفاوت این مدل با مدل باومول در این است که مدل میلرواور هم به جریانهای ورودی و هم به جریانهای خروجی نقدینه توجه دارد و نیز متغیرهای این مدل به صورت تصادفی از تعدادی از معاملات دوره‌های مختلف برگزیده می‌شوند.

در مدل میلرواور دامنه عمل بین بالاترین حد H و پایینترین حد L از نظر زمانی کنترل می‌شود. پایینترین حد را اغلب مدیریت تعیین می‌کند و می‌تواند رقمی مثلاً برابر با صفر باشد. انحراف در مانده نقدینه بین بالاترین و پایینترین حد از دامنه عمل بوده و تا زمانیکه مانده نقدینه مابین این دو حد قرار دارد موسسه نیازی به فروش سرمایه‌گذاریها جهت کسب نقدینه یا خرید آنها برای سرمایه‌گذاری نقدینه اضافی خود نخواهد داشت. اما زمانی که مانده نقدینه به بالاترین حد برسد همان‌طور که در نقطه X رخ داده است موسسه باید به میزان $H-Z$ ریال اوراق و اسناد بهادار خریداری کند. این مبلغ فزونی نقدینه نسبت به مانده نقدی Z است. در حالتی دیگر هرگاه مانده نقدینه به کمترین حد خود تنزل کند، همان‌طور که در نقطه Y می‌بینیم، موسسه باید به میزان $Z-L$ ریال از اسناد و اوراق بهادار خود را بفروشد و مانده نقد خود را به میزان Z برساند.

در این مدل مانده نقدینه مناسب برابر با Z است و کل هزینه‌های مورد انتظار ناشی از

اعمال این مدل برابر با هزینه‌های معاملاتی مورد انتظار و هزینه‌های فرصت از دست رفته مورد انتظار خواهد بود. در این مدل مبلغ مانده نقدینه مناسب و حد بالا به گونه‌ای که کل هزینه‌های مورد انتظار به حداقل برسد به شرح زیر تعیین می‌شود:

$$Z = \sqrt[3]{\frac{3F\delta^2}{FK+L}}$$

در اینجا δ^2 نشاندهنده واریانس روزانه خالص جریانهای نقدی بر مبنای ۲ انحراف معیار است.

$$H = 3Z - 2L$$

همچنین میانگین مانده نقدینه را نیز به شرح زیر می‌توان محاسبه کرد:

$$\text{میانگین مانده نقدینه} = \frac{4Z}{3}$$

برای تشریح این مدل فرض کنید $F = 1000$ ریال، نرخ سالانه بهره ۱۰٪ و انحراف استاندارد روزانه جریانهای نقدی ۲۰۰۰ ریال باشد. در این صورت هزینه روزانه فرصت از دست رفته مساوی خواهد بود با:

$$0.1 = 1 - (1+K)^{365}$$

$$1 + K = \sqrt[365]{1.1}$$

$$= 1/0.00261$$

$$K = 0.00261$$

واریانس روزانه خالص جریانهای نقدی نیز مساوی است با:

$$\delta^2 = (2000)^2 = 4000000$$

حال با فرض اینکه مدیریت پایینترین حد را برابر با صفر در نظر گرفته باشد، خواهیم

داشت:

$$Z = \sqrt[3]{\frac{3 \times 1000 \times 4000000}{(4 \times 0.00261) + 0}} = 22568$$

ریال

$$H = 3 \times 22568 = 67704$$

$$\text{ریال میانگین} = \frac{4 \times 22568}{3} = 30091$$

مانده نقدینه

اعداد فوق‌گویی این است که در موسسه فرضی باید هرگاه مانده نقدینه به مبلغ ۶۷۷۰۴ ریال برسد ۴۵۱۳۶ ریال آن را (۲۲۵۶۸ - ۶۷۷۰۴) صرف خرید اوراق و اسناد بهادار کند و نیز هرگاه مانده نقدینه آن به صفر رسید ۲۲۵۶۸ ریال (۰ - ۲۲۵۶۸) از سرمایه‌گذاریها رابفروشد و موجودی نقدینه خود را به میزان مناسب برساند. از اعمال این روش متوسط موجودی نقدینه موسسه فرضی برابر با ۳۰۰۹۱ ریال برآورد می‌شود. برای استفاده از مدل میلرواور باید چهار مورد زیر به وسیله مدیریت تعیین شده باشد:

- ۱ - تعیین پایینترین حد مانده نقدینه.
 - ۲ - برآورد انحراف استاندارد روزانه جریانهای نقدی.
 - ۳ - تعیین نرخ بهره.
 - ۴ - تعیین هزینه‌های معاملاتی ناشی از خرید و فروش اوراق و اسناد بهادار.
- مدل احتمالی^{۱۹} جهت تعیین مانده مناسب نقدینه:

چنانکه گفتیم مدل باومول مبتنی بر این نظر است که جریانهای نقدی دارای روندی پیشبینی شدنی هستند و مدل میلرواور جریانهای نقدی را دارای الگویی تصادفی و رق بزیند

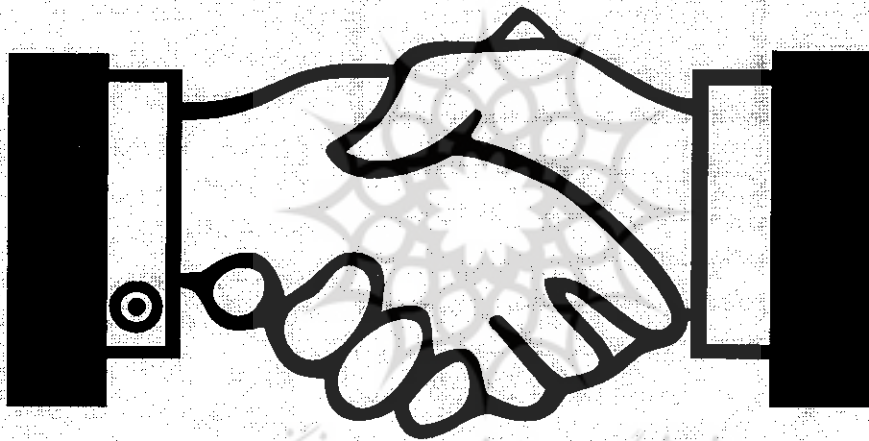
مجموعه های نرم افزاری

M N A

میکرو نرم افزار

سیستم حسابداری تراز با

۷ سال سابقه

پژشکاد علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پنل طرح علوم انسانی

سیستم حسابداری

عضو و سهامدار شرکت تحقیقاتی انفورماتیک ایران
در گروه شرکت طراد اوان انفورماتیک ایران
(طبق آیین نامه تصویب شورای عالی انفورماتیک کشور)

دفتر مرکزی :

تهران ۱۳۱۳۶ ، خیابان آزادی

مجتمع برجساز ، طبقه ۱۲

تلفن : ۹۳۹۶۵۶ ، ۶۴۲۰۱۹۶ ، ۶۴۲۷۱۹۶ ، ۶۴۲۷۱۹۵ ، ۹۲۳۶۶۹

فاکس : ۹۳۹۶۵۶ (۰۲۱)

M N A

می‌داند. مدل احتمالی بر این نظر استوار است که جریانهای نقدی موسسات نه کاملاً پیشبینی شدنی و نه کاملاً تصادفی هستند. این مدل، جریانهای نقدی را در یک حدود معین و درخور فرمولبندی براساس پراکنده‌گیهای احتمالی برای تقاضایی که نسبت به نقدینه وجود دارد می‌داند. جهت تشریح این مدل به ترسیم موسسه‌ای فرضی و وضعیت نقدینه و سرمایه‌گذاریهای آن می‌پردازیم:

فرض کنید نرخ بازدهی که از اوراق و اسناد بهادار در قالب سرمایه‌گذاریهای کوتاهمدت به دست می‌آید ۸ درصد در هفته، ریسک سرمایه‌گذاریها اندک و تبدیل‌پذیری آنها به نقدینه زیاد باشد. هزینه‌های معاملاتی را نیز به دو بخش تقسیم می‌کنیم (۱) هزینه‌های کمیسیون خرید و فروش اوراق و اسناد بهادار که ۳ درصد و (۲) هزینه‌های ثابت ناشی از هر معامله که معادل ۴۰ ریال برای هر معامله است. در این زمان، موسسه‌ای براساس بررسیهای انجام شده و تجارب قبلی خود در نظر دارد حداقل سه میلیون ریال نقد در پایان هر هفته در اختیار داشته باشد. جهت تأمین وجه نقد مورد احتیاج، موسسه استقراض نخواهد کرد بلکه با فروش سرمایه‌گذاریهای کوتاهمدت نیاز خود را برطرف خواهد نمود. هدف در اینجا ایجاد توازن مناسب بین موجودی نقدینه و اوراق و اسناد بهادار بر مبنای پیشبینیهای نقدی مؤسسه است. در ابتدای هفته موسسه ۳/۲ میلیون ریال نقدینه و ۱/۸ میلیون

سرمایه‌گذاریهای کوتاهمدت دارد و مانده احتمالی وجه نقد را در پایان هفته بدون خرید و فروش سرمایه‌گذاریها به شرح زیر پیشبینی می‌کند:

احتمال وقوع	میلیون ریال
۰/۱	۲/۹
۰/۱	۳
۰/۲	۳/۱
۰/۳	۳/۲
۰/۲	۳/۳
۰/۱	۳/۴

مانده‌های یاد شده براساس پیشبینی موسسه با اتکا بر تجربه آن از تغییرپذیری احتمالی جریانهای نقدی برآورد شده‌اند. فرض اول این است که براساس پیشبینی فوق اگر شرکت یکصد هزار ریال از سرمایه‌گذاریهای خود را در ابتدای هفته به فروش رساند احتمال اینکه مانده نقدینه در پایان هفته کمتر از سه میلیون ریال شود، صفر است. فروش یکصد هزار ریال اوراق و اسناد بهادار متضمن ۴۰ ریال هزینه ثابت و ۳۰ ریال هزینه کمیسیون است. سود خالص حاصل از این فرض در اولین سطر جدول شماره ۳ نشان داده شده است. از ۱۳۶۰ ریال سود ناخالص حاصل از سرمایه‌گذاریها برای هفته (۱/۷ × ۰/۰۰۸ × ۱/۷ میلیون ریال)، هزینه فروش یکصد هزار ریال اوراق و اسناد بهادار را که ۷۰ ریال است کسر می‌کنیم و رقم ۱۲۹۰ ریال سود خالص مورد انتظار ما ناشی از سرمایه‌گذاریهای

کوتاهمدت خواهد بود.

فرض دوم این است که ۱/۸ میلیون ریال اوراق و اسناد بهادار را طی هفته حفظ کنیم و در ابتدای هفته آنها را نفروشیم، که در این صورت ۰/۱ احتمال دارد تا پایان هفته نیاز به فروش یکصد هزار ریال از سرمایه‌گذاریها جهت رسیدن به سطح سه میلیون ریال نقدینگی، به وجود آید. همان‌طور که در جدول شماره ۳ مشاهده می‌کنیم هزینه مورد انتظار فروش اوراق و اسناد بهادار در این فرض برابر است با $7 = 0.1 \times [40 + (0.003 \times 100000)]$ ریال که این مبلغ از سود ناخالص ناشی از سرمایه‌گذاریها $(1440 = 1/8 \times 0.008 \text{ میلیون})$ کسر می‌شود و سود خالص مورد انتظار ۱۴۳۳ ریال برای هفته به دست می‌آید.

البته باید این واقعیت را نیز در نظر گرفت که امکان دارد اوراق و اسناد بهادار در طی هفته برای رسیدن به سطح نقدینه سه میلیون به فروش رسد. در این صورت علاوه بر هزینه‌های معاملاتی، هزینه فرصت از دست رفته‌ای در نتیجه سود کسب نشده ناشی از سرمایه‌گذاریها نیز خواهیم داشت. اگر مدیریت قادر باشد احتمال فروش اوراق و اسناد بهادار را طی هفته با درصد مناسبی از اطمینان تعیین کند با فرض اینکه کل مبلغی که لازم است از اوراق و اسناد بهادار فروخته شود ۲۰۰,۰۰۰ ریال باشد و مدیریت پیشبینی کند نیمی از آن باید در طی هفته و نیمی دیگر در پایان هفته فروخته شود و به طور متوسط اوراق و اسناد بهادار در روز دوم هفته فروخته شده و دوسوم سود حاصل از آنها به دست نیاید و رقم سود کسب نشده ۰/۰۶ درصد در هفته

جدول شماره ۳: سود مورد انتظار حاصل از نگهداری سرمایه گذارهای کوتاه مدت

سود ناخالص مورد انتظار	کل هزینه های مورد انتظار	کل هزینه های مورد انتظار فروش	هزینه های ثابت و سود کسب نشده ناشی از فروش قبل از پایان هفته	هزینه های فروش	فروش احتمال وقوع	احتمال مبلغ	هزینه های خرید	سود ناخالص در هفته (۱) (۰/۰۰۰۸)	مبلغ سرمایه گذارها به میلیون ریال
۲-۹	۳-۸	۵×(۶-۷)							
ریال ۱۲۹.۰۰۰	ریال ۷.۰۰۰	ریال ۷.۰۰۰	-	ریال ۷۰	۱.۰۰	ریال ۱۰۰.۰۰۰	-	ریال ۱.۳۶۰	ریال ۱.۷
۱۴۳.۳۰۰	۷۰۰	۷۰۰	-	۷۰	۰.۱۰	۱۰۰.۰۰۰	-	۱.۴۴۰	۱.۸
		۱.۱۰۰	ریال ۱.۰۰۰	۱۰۰	۰.۱۰	۲۰۰.۰۰۰	ریال ۷۰	۱.۵۲۰	۱.۹
		۷۰۰	-	۷۰	۰.۱۰	۱۰۰.۰۰۰			
۱۴۳.۲۰۰	۸.۸۰۰	۱.۸۰۰							
		ریال ۱.۶۲۵	۳.۲۵۰	۱۳۰	۰.۱۰	۳۰۰.۰۰۰	۱۰۰	۱.۶۰۰	۲.۰
		۱.۱۰۰	۱.۰۰۰	۱۰۰	۰.۱۰	۲۰۰.۰۰۰			
		۱.۴۰۰	-	۷۰	۰.۲۰	۱۰۰.۰۰۰			
۱۴۵.۸۷۵	۱۴.۱۲۵	ریال ۴.۱۲۵							
		ریال ۲.۳۲۰	۷.۲۰۰	۱۶۰	۰.۱۰	۴۰۰.۰۰۰	۱۳۰	۱.۶۸۰	۲.۱
		۱.۶۲۵	۳.۲۵۰	۱۳۰	۰.۱۰	۳۰۰.۰۰۰			
		۲.۲۰۰	۱.۰۰۰	۱۰۰	۰.۲۰	۲۰۰.۰۰۰			
		۲.۱۰۰	-	۷۰	۰.۳۰	۱۰۰.۰۰۰			
۱۴۶.۷۵۵	۲۱.۲۴۵	ریال ۸۲.۴۵							
		ریال ۳.۲۳۰	۱۳.۳۰۰	۱۹۰	۰.۱۰	۵۰۰.۰۰۰	۱۶۰	۱.۷۶۰	۲.۲
		۲.۳۲۰	۷.۲۰۰	۱۶۰	۰.۱۰	۴۰۰.۰۰۰			
		۳.۲۵۰	۳.۲۵۰	۱۳۰	۰.۲۰	۳۰۰.۰۰۰			
		۳.۳۰۰	۱.۰۰۰	۱۰۰	۰.۳۰	۲۰۰.۰۰۰			
		۱.۴۰۰	-	۷۰	۰.۲۰	۱۰۰.۰۰۰			
۱۴۶.۵۰۰	۲۹.۵۰۰	ریال ۱۳.۵۰۰							
		ریال ۴.۴۰۰	۲۲.۰۰۰	۲۲۰	۰.۱۰	۶۰۰.۰۰۰	۱۹۰	۱.۸۴۰	۲.۳
		۳.۲۳۰	۱۳.۳۰۰	۱۹۰	۰.۱۰	۵۰۰.۰۰۰			
		۴.۶۴۰	۷.۲۰۰	۱۶۰	۰.۲۰	۴۰۰.۰۰۰			
		۴.۸۷۵	۳.۲۵۰	۱۳۰	۰.۳۰	۳۰۰.۰۰۰			
		۲.۲۰۰	۱.۰۰۰	۱۰۰	۰.۲۰	۲۰۰.۰۰۰			
		۷۰۰	-	۷۰	۰.۱۰	۱۰۰.۰۰۰			
۱۴۶.۹۵۵	۳۹.۰۴۵	ریال ۲۰.۰۴۵							

۲۵٪ هزینه مورد انتظار، ۳۲/۵ ریال پیشبینی می شود. جدول زیر هزینه های ناشی از فروش اوراق و اسناد بهادار را طی هفته در سطوح مختلف نشان می دهد:

جدول شماره ۴ نشان می دهد که با افزایش فروش اوراق و اسناد بهادار طی بقیه در صفحه ۱۰۰

را ۳۰۰۰۰۰ ریال فرض کنیم که با احتمال ۲۵٪ نیمی از آن در روز دوم هفته فروخته شود، علاوه بر ۴۰ ریال هزینه ثابت اضافی، سود کسب نشده ای نیز برابر با ۹۰ ریال (۱۵۰۰۰۰×۰/۰۰۰۶) خواهیم داشت و کل هزینه ها ۱۳۰ ریال خواهد بود که با احتمال

باشد. علاوه بر ۴۰ ریال هزینه های اضافی ثابت معاملاتی، ۶۰ ریال نیز سود از دست رفته خواهیم داشت و هزینه ها جمعاً ۱۰۰ ریال خواهد بود که با احتمال ۱/۱ هزینه مورد انتظار مربوط، ۱۰ ریال می گردد. اگر مبلغ اوراق و اسناد بهادار لازم برای فروش

سمینار

«اوراق بهادار با نرخ بازده ثابت و اوراق مشارکت»

سمینار «اوراق بهادار با نرخ بازده ثابت و اوراق مشارکت» از شمار سمینارهای فصلی انجمن حسابداران خبره ایران در روزهای ۳ و ۴ بهمن ماه سال ۱۳۷۳ با حضور بیش از ۳۰۰ نفر مشتمل بر اعضای هیئت مدیره، مدیران عامل، مدیران امور مالی، حسابداران و حسابرسان و کارشناسان رشته‌های گوناگون در هتل بین‌المللی لاله برگزار شد. در این سمینار موضوعاتی نظیر ابزارها و بازارهای مالی، تنوع اوراق قرضه در بازارهای سرمایه، اندازه‌گیری خطر و محاسبه هزینه اوراق بهادار، معرفی مهندسی مالی و کاربرد آن، نحوه تبدیل مطالبات به اوراق بهادار و طراحی این‌گونه اوراق، مقررات قانونی و مسائل مالیاتی و روشهای حسابداری آن و همچنین بررسی چگونگی انتشار اوراق مشارکت پروژه نواب با یاری استادان و کارشناسان رشته‌های ذیربط مورد بررسی قرار گرفت. بخش درخور توجهی از اوقات این سمینار صرف بحث و بررسیهای کارشناسی گسترده با مشارکت شرکت‌کنندگان در زمینه‌های یاد شده شد. افزون بر این در بخشی از زمان سمینار، چگونگی انتشار اوراق مشارکت پروژه نواب نقد و بررسی شد.

چکیده‌ای از این سمینار در این شماره بازتاب یافته است.

در آغاز جلسه، آقای محمد شلیله دبیر سمینار، گزارشی درباره چگونگی برگزاری سمینار ارائه کرد. وی گفت: برگزاری این سمینار نشانه‌دهنده اشتیاق درخور ستایش کارگزاران و متخصصان برای چاره‌جویی درباره دشواریهایی است که اقتصاد کشور با آن رویاروست. ایشان همکاری صمیمانه استادانی که طرح مسائل علمی این سمینار را برعهده داشتند نشانه آمادگی جامعه علمی و حرفه‌ای برای حل مشکلات یاد شده توصیف کرد و افزود که این سمینار به ابتکار آقای دکتر عبده تبریزی و همکاری استادان

آقای محمد شلیله دبیر سمینار

شرکت‌کننده طراحی شده و از حمایت آقای هوشنگ خستویی رئیس شورای عالی انجمن و همکارانشان در این شورا برخوردار شده است. ایشان همکاری آقای مجید میراسکندری دبیرکل انجمن در زمینه پشتیبانی سمینار و کوشش خانم منیژه نفیسی را در اداره امور ثبت نام و پذیرش شرکت‌کنندگان را ستود و در پی آن از آقای هوشنگ خستویی، درخواست کرد که سمینار را افتتاح نمایند.

انتشار اوراق مشارکت پروژه نواب را به دلیل رعایت نکردن شیوه اصولی پذیره‌نویسی مورد انتقاد قرار دادند و بی‌توجهی به تناسب بین ریسک و بازده نسبت به ریسک و بازده سپرده‌های بانکی در انتشار اوراق مشارکت

افتتاح سمینار

آقای هوشنگ خستویی نخست مقدم شرکت‌کنندگان را گرامی داشتند و حضور شرکت‌کنندگان در سمینار را در راستای راهیابی به شیوه‌هایی برای توسعه و تکامل بازار سرمایه در ایران ارج نهادند. ایشان ساختار عقب‌مانده بازار سرمایه در ایران را از موانع بنیادی رشد اقتصادی کشور قلمداد کردند و افزودند از آغاز برنامه اول توسعه اقتصادی کوششهای گسترده‌ای در راستای بررسی و ارائه پیشنهاد در زمینه توسعه بازار سرمایه، در دستور کار انجمن ما قرار گرفته است. ایشان بررسی مسائل و مشکلات و عملکرد بورس اوراق بهادار تهران، نظام بانکداری و مسائل مدیریت مالی در ایران را در شماره‌های گذشته ماهنامه حسابدار و برگزاری سمینار در زمینه مدیریت، برنامه‌ریزی و کنترل و چوه نقد را نشانه توجه انجمن به بازار سرمایه و کوشش در زمینه پیوند دانش و کاربرد حسابداری و مدیریت مالی توصیف کردند و در ادامه گفتند سمت‌گیری ما در سومین سمینار حسابداری ایران نیز، همپا و همراه دانشگاه شهید بهشتی، بررسی مسائل بازار سرمایه بود و به آگاهی حاضران رساندند که همزمان با برگزاری این سمینار، انجمن به طراحی برگزاری سمیناری در زمینه بانک و بازار سرمایه در ایران مشغول است.

آقای خستویی استقبال شایان توجه مردم از اوراق مشارکت طرح نواب و سهام فروشگاههای زنجیره‌ای رفاه و حجم درخور اعتنای معاملات در بازار آزاد ارز و هجوم مردم برای خرید سکه طلا در ماههای اخیر را نشانه‌دهنده ظرفیت بالقوه سرمایه‌گذاری جامعه دانستند و هدف از این اجلاس را بررسی و تبادل نظر در راستای راهیابی به حل مشکلات سرمایه‌گذاری ذکر کردند و در پایان همکاری و رایزنی استادان و کارشناسان رشته مدیریت مالی و متخصصان سرمایه‌گذاری، حقوق و حسابداری را برای برگزاری این سمینار سپاس گفتند و کوششهای همکارانشان در انجمن در این زمینه را ارج نهادند.

آقای هوشنگ خستویی

نامبرده را آشکار ساختند.

دکتر عقیلی در ادامه بحث خود به بررسی مسئله ریسک از نظر سرمایه‌پذیران و سرمایه‌گذاران پرداختند و نقش عاملهای زمان و تعهد و تضمین را در میزان ریسک سرمایه‌پذیری و سرمایه‌گذاری بر رسیدند و دیدگاههای کارشناسانه و چارچویانه‌ای در مورد نحوه انتشار اوراق قرضه و مشارکت در شرایط کنونی بازار سرمایه ایران ارائه کردند. سپس سودمندیهای اقتصادی مراجعه مستقیم سرمایه‌پذیران به ورق بزنید

ابزارهای مختلف تأمین مالی مانند اوراق مشارکت، اوراق سرمایه‌گذاری، وام بانکی و سهام عادی به پایان بردند و سپس به تشریح درجه ریسک و توان تأمین نقدینگی اجزای ساختار سمت چپ ترازنامه و هزینه ناشر اوراق و سرمایه‌پذیر در هر مورد پرداختند. ایشان آنگاه مسئله تأمین کمبود منابع مالی سرمایه‌پذیران در ایران را مورد توجه قرار دادند و در ادامه، نحوه

بازارها و ابزارهای مالی و پیچیدگی بافت مالی

آقای دکتر پرویز عقیلی استاد رشته مدیریت مالی و سرمایه‌گذاری که ارائه‌کننده این مقاله بودند، مطالب خود را با بحث پیرامون بازار پول و سرمایه آغاز کردند و با بررسی

با شرایط و سلیقه‌های متفاوت سرمایه‌گذاری و سرمایه‌گذاران مطابقت دارد و افزودند که بهره‌گیری از چنین امکانات گسترده‌ای به آسانی می‌تواند به گسترش و توسعه و تکامل بازار سرمایه ایران نیز یاری دهد.

دانش و کاربرد مهندسی مالی

مهندس شاهین شایان ارانی رئیس کل سابق سرمایه‌گذاری بانک First Interstate Bancorp در امریکا ارائه‌کننده این مقاله به سمینار بودند که چون بخش چشمگیری از موضوع مورد بحث ایشان در مقاله‌ای با عنوان «مهندسی سیستمهای مالی» در همین شماره ماهنامه بازتاب یافته است از معرفی مختصر آن پرهیز می‌شود.

آقای مهندس شاهین شایان ارانی

ایالات متحد ارائه کردند. سپس ویژگیهای فرهنگی سرمایه‌گذاران ایران و محیط سرمایه‌گذاری و مقررات مربوط را در ایران بررسی‌کنند و به بحث درباره شرایط و ضوابط انتشار اوراق قرضه و خصوصیات مختلف آن پرداختند و گستره‌ای از تنوع اوراق بهادار را به دست دادند.

دکتر عبده تبریزی در ادامه بحث خود، علل تغییر قیمت اوراق قرضه و شیوه درجه‌بندی این اوراق و مؤسساتی را که به این کار اشتغال دارند مورد توجه قرار دادند. ایشان در جریان بررسی هر یک از مقوله‌های پیشگفته، مسائل مربوط به ایران را نیز بررسی کردند و در ادامه نقش و اهمیت اوراق بهادار با پشتوانه وامهای مسکن و تبدیل به اوراق قرضه کردن وامها را بررسی‌کنند و سرانجام در پایان سخنانشان نتیجه گرفتند که گستره و ابزارهای بسیار متنوعی برای سرمایه‌گذاری پدید آمده است که هر یک از اوراق بهادار در این گستره

آقای دکتر حسین عبده تبریزی

پس اندازکنندگان و سرمایه‌گذاران را تحلیل کردند و سرانجام ضرورت انجام اصلاحاتی در نظام بانکی، خصوصی‌سازی بانکها، آزاد شدن نرخ بهره و ضرورت تمرکز نقش و وظایف بانک مرکزی بر حفظ ارزش ریال، جلوگیری از تورم و نظارت بر عملیات بانکها به جای دخالت در امور آنها یا مداخله در زمینه تخصیص اعتبار را یادآور شدند.

آقای دکتر پرویز عقیلی

تنوع اوراق قرضه در بازارهای سرمایه جهان امروز

بررسی این موضوع را آقای دکتر حسین عبده تبریزی استاد رشته مدیریت مالی و سرمایه‌گذاری عهده‌دار بودند. ایشان بحث خود را با ذکر مقدمه‌ای درباره نحوه طراحی اوراق مشارکت یا اوراق قرضه در چارچوب بانکداری بدون ربا آغاز کردند و به بررسی سابقه انتشار اوراق قرضه در ایران پرداختند و آن را با بحث درباره تنوع اوراق قرضه و تشریح بازارهای اولیه و ثانویه ادامه دادند و شواهدی آماری از حجم و نسبت اوراق قرضه مختلف در بازار اوراق قرضه

اندازه‌گیری خطر و محاسبه هزینه آن در مورد اوراق بهادار با نرخ بازده ثابت

سخنران این جلسه سمینار آقای دکتر علی جهان‌خانی استاد رشته مدیریت مالی و سرمایه‌گذاری بودند. ایشان در بحث خود به بررسی عوامل اندازه‌گیری خطر (ریسک) اوراق بهادار با نرخ بازده ثابت پرداختند و درجه نوسان‌پذیری سود عملیاتی شرکت، حجم سود عملیاتی شرکت در مقایسه با میزان سود تعهد شده اوراق بهادار با بازده ثابت، اولویت دارندگان این اوراق نسبت به سایر طلبکاران و سهامداران شرکت در دریافت عایدات، وثیقه‌ها و تضمینهای اوراق مشارکت، حجم تعهدات ناشی از اوراق و اوراق همراه با اولویت برتر در مقایسه با کل داراییهای شرکت و اندازه شرکت را به عنوان شاخصهای ریسک اوراق بهادار با نرخ بازده ثابت برشمردند و نحوه کاربرد هر یک را توضیح دادند و سپس شیوه محاسبه هزینه تأمین مالی از این راه را بررسی کردند.

«مراحل عملی انتشار اوراق مشارکت» و «بررسی نحوه طراحی اوراق جدید متناسب با نیازهای منتشرکننده با توجه به محدودیت بازار سرمایه ایران» موضوعهای دیگر این سمینار بودند که به ترتیب به وسیله آقایان دکتر عبده تبریزی و دکتر پرویز عقیلی بررسی شدند. در این سمینار همچنین ویژگیهای اوراق مشارکت پروژه نواب تحت عنوان «اوراق مشارکت و نخستین تجربه بعد از انقلاب» و شرایط و نحوه انتشار آن مورد بررسی قرار گرفت.

پیشینه و مسائل و مقررات قانونی

آقای محمد رنگچیان مشاور حقوقی و

آقای دکتر علی جهان‌خانی

آقای محمد رنگچیان

وکیل پایه یک دادگستری ارائه‌کننده این مقاله به سمینار بودند. ایشان نخست تاریخچه مختصری از پیشینه و پیدایش اوراق بهادار در جهان را به دست دادند. سپس تاریخچه پیدایش و تحولات اوراق بهادار در ایران و مقررات مربوط به آن را بررسی کردند و با تحلیل حقوقی اوراق بهادار در ایران بحث را ادامه دادند. آقای رنگچیان در بخش بعدی مقاله خود به توصیف جنبه قانونی اوراق قرضه شرکتها، شرایط صدور آن، تشریفات قانونی مربوط به انتشار اوراق قرضه، ویژگیهای

ورقه قرضه و شرایط پذیرش سهام شرکتها در بورس تهران پرداختند، تفاوت اوراق قرضه و سهام را بررسیدند و ملاحظات قانونی درخصوص اوراق بهادار را برشمردند.

بررسی مسائل مالیاتی اوراق مشارکت

این مقاله که به وسیله آقای غلامرضا سلامی حسابرس و مدرس رشته حسابداری و قوانین مالیاتی و تجاری فراهم آمده بود به دلیل مسافرت ایشان به وسیله آقای هوشنگ خستویی ارائه شد و در آن به بررسی همانندیهای بسیار اوراق مشارکت و اوراق قرضه و تنها وجه افتراق آنها پرداخته شد، سپس مسئله اوراق مشارکت و بازار سرمایه مورد بررسی قرار گرفت و نتیجه‌گیری شد که اوراق مشارکت کنونی از شانس شرکت در بازار سرمایه برخوردار نخواهد شد و دلایل این چگونگی توضیح داده شد. در ادامه مقررات قانونی ناظر بر انتشار اوراق مشارکت و پس از آن اوراق مشارکت و مسئله مالیات و ابهامات و نارساییهای آن در این زمینه بررسی شد.

مبانی حسابداری اوراق مشارکت

بررسی این بخش از موضوع سمینار را آقای منصور شمس احمدی حسابرس و مدرس رشته حسابداری دانشگاهها عهده‌دار بودند. ایشان نخست تعریفی درباره مفاهیم اوراق مشارکت ارائه دادند و سپس نحوه محاسبه بهای تمام شده سرمایه‌گذاری در اوراق مشارکت را بررسی کردند و در ادامه سخنان خود روش ثبت حسابهای مربوط در دفاتر صادرکننده و سرمایه‌گذار را توضیح دادند، و به بررسی روشهای تخصیص صرف و کسر اوراق مشارکت و انعکاس ورق بزنید

آقای منصور شمس احمدی

اوراق مشارکت در صورت‌های مالی و نحوه طبقه‌بندی آن در صورت‌های مالی پرداختند. نامبرده در بخش دیگری از سخنان خود، در مورد حسابداری هزینه‌های صدور اوراق مشارکت مطالبی ارائه کردند و نظر برخی صاحب‌نظران رشته حسابداری را در این زمینه یادآور شدند.

بحث آزاد و پرسش و پاسخ و ارزیابی اوراق مشارکت پروژه نواب

ساعاتی از بخش‌های پایانی هر روز سمینار به بحث آزاد و پرسش و پاسخ در مورد مطالب طرح شده در هر روز اختصاص داشت که با استقبال شرکت‌کنندگان همراه بود. این بخش از برنامه روز دوم به طرح بحث‌های گسترده‌ای در زمینه ارزیابی اوراق مشارکت پروژه نواب اختصاص یافت و نکات مثبت و نارسایی‌های آن از زوایای گوناگون مورد توجه قرار گرفت. در این قسمت ۲ تن از کارشناسان بانک مرکزی نیز جلسه را یاری دادند. توجه به موضوع‌های بررسی شده در این جلسه می‌تواند از نارسایی‌ها و دشواری‌های این‌گونه اقدامات در آینده بکاهد.

یافته‌های بررسی ارزیابی شرکت‌کنندگان* درباره سمینار «اوراق بهادار با نرخ بازده ثابت و اوراق مشارکت»

(ارقام: درصد)

بسیار خوب	خوب	نسبتاً خوب	ضعیف	
۲۱	۵۴	۲۱	۴	ارزیابی دستاوردهای سمینار
بسیار سودمندتر	نسبتاً سودمندتر	در همان حد	ضعیف‌تر	
۱۱	۳۶	۴۹	۴	مقایسه با سمینارهای دیگر
بسیار خوب	خوب	نسبتاً خوب	ضعیف	
۵۶	۳۶	۸	—	نحوه ثبت نام
۴۵	۴۷	۷	۱	نحوه اداره
۳۳	۴۵	۱۸	۴	محتوای سخنرانیها (به‌طور کلی)
۲۹	۴۸	۱۷	۶	نحوه ارائه سخنرانیها (به‌طور کلی)
کاملاً مناسب	نسبتاً مناسب	نامناسب		طول مدت
۴۵	۴۸	۷		
۴۲	۴۰	۱۸		محل برگزاری
بلی		خیر		آیا به‌طور کلی از این سمینار راضی بودید
۹۲		۸		

* ۴۷/۵ درصد شرکت‌کنندگان در سمینار پرسشنامه ارزیابی سمینار را تکمیل کردند.

شناسنامه سمینار

اوراق بهادار با نرخ بازده ثابت و اوراق مشارکت

● **برگزار کننده:** انجمن حسابداران خبره ایران (بخش انتشارات و ارتباطات)

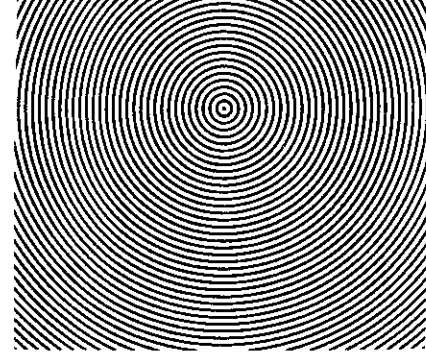
● **طراحی و برنامه‌ریزی:** دکتر حسین عبده تبریزی، هوشنگ خستویی، محمد شلیله

● **دبیر:** محمد شلیله

● **امور پشتیبانی:** دبیرخانه انجمن حسابداران خبره ایران (مجید میراسکندری)

● **پذیرش:** منیژه نفیسی

● **همکاران:** سعید جعفری، اکرم هاشمپور، علی‌اکبر حاجی حسینی

دنباله شیوه‌های تأمین مالی شرکتها در شرایط کنونی

بهای حق انشعاب افزایش یافته را که در مدت فرضی روی می‌دهد به دارنده اوراق قرضه بپردازد. این روش سبب می‌شود بسیاری با توجه به افزایش طبیعی حق انشعاب همراه با تورم راغب باشند که در این اوراق سرمایه‌گذاری کنند. زیرا پیشینی می‌کنند که پولی که در سررسید دریافت خواهند کرد بیش از مبلغ پرداختی خواهد بود و کاهش قدرت خرید پول در دوره اوراق قرضه را جبران خواهد کرد. یا شرکتی مانند ایران خودرو ممکن است اوراق قرضه‌ای را منتشر کند که ارزش اسمی آن در زمان بازخرید، برای مثال یک بیستم قیمت یکدستگاه اتومبیل پیکان باشد. این گونه اوراق قرضه ممکن است مورد توجه کسانی قرار گیرد که اکنون دارای اتومبیل هستند و نگرانند که اگر روزی اتومبیلشان فرسوده شود، درآمدشان تکافوی جایگزین کردن آن را نکند.

نمونه‌های پیشنهادی گونه‌هایی از نوآوریهای در اوراق بهادار است که می‌تواند در شرایط و موقعیتهای متفاوت به کار گرفته شود.

در زمان حاضر بسیاری از شرکتها در کشورهای پیشرفته برای جلب توجه سرمایه‌گذاران اوراق بهاداری مانند سهام عادی را با امتیازاتی از جمله اختیار فروش آنها همراه می‌کنند. ویژگی این گونه اوراق این است که دارنده سهم می‌تواند در هر زمان سهم خود را به مؤسسه‌ای که خرید آن را در هر زمان تضمین کرده است، به قیمت توافقی بفروشد. این شیوه به سرمایه‌گذار امکان می‌دهد که از یک سو در خرید سهام با ظرفیت بازدهی سرمایه‌گذاری کند و به افزایش قیمت سهم در بازار امیدوار باشد، و از سوی دیگر فرصتی داشته باشد که چنانچه شرکت در اجرای برنامه‌های خود موفق نشد از اختیار پیشگفته استفاده کند، یعنی سهم را بفروشد و دیگر ریسک یا نگرانی نداشته باشد. *

سال بعد پرداخت می‌گردد. و این از نوآوریهایی است که برای مدیران مالی درخور توجه است.

ورقه قرضه دیگری که استفاده از آن را در شرایط کنونی ایران می‌توان توصیه کرد اوراق قرضه تبدیل‌پذیر به سهام عادی است. ویژگی این اوراق این است که دارنده آن از دو محل بازده به دست می‌آورد: یکی از محل دریافت بهره آن که در زمان انتشار نرخ بهره مشخص می‌شود و دوم از محل افزایش تدریجی قیمت آن. یعنی دارنده این قرضه که با پرداخت مبلغ معینی آن را می‌خرد مختار است اوراق قرضه خود را قبل از سررسید به تعدادی سهم عادی همان شرکت تبدیل کند. اگر قیمت سهم این شرکت در بورس افزایش یابد ارزش قرضه تبدیل‌پذیر هم متناسب با آن افزایش خواهد یافت. و بنابراین دارنده این گونه قرضه از طرفی از درآمد ثابتی که بهره اوراق قرضه است بهره‌مند می‌شود و از طرف دیگر از درآمد احتمالی ناشی از تغییر قیمت سهم. کاربرد این اوراق در شرایط ایران به انجام تعدیلاتی بستگی دارد که بتوان بهره آنها را صفر کرد یا بهره‌ای شناور برای آن در نظر گرفت و عامل ربا را از آن حذف کرد.

اوراق قرضه توصیه کردنی دیگر اوراق قرضه با بهره شناور است. در این گونه اوراق قرضه شرکت تعهدی نسبت به پرداخت بهره ثابت ندارد و بهره آن را تحولات آینده بازار که ممکن است تغییرات نرخ تورم یا نرخ بهره بانکی باشد تعیین می‌کند. به نظر می‌رسد چنانچه بهره چنین قرضه‌ای شناور باشد، با دشواری فقهی روبه‌رو نشود. یا شاید بتوان اوراق قرضه‌ای منتشر کرد که بهره یا ارزش اسمی آن به قیمت کالایی که شرکت می‌فروشد وابسته باشد. برای مثال ممکن است شرکت مخابرات اوراق قرضه‌ای عرضه کند که ارزش اسمی آن متناسب با بهای حق انشعاب تلفن در زمان حاضر و قرصاً ۱۰۰۰۰۰۰ ریال باشد. منتها در سررسید،

و مخالفی را برمی‌انگیزد. یکی از انواع اوراق بهادار مناسب شرایط ایران، اوراق قرضه بدون بهره است. اوراق قرضه بدون بهره که در اصطلاح اوراق قرضه با بهره صفر (Zero Coupon) نامیده می‌شود، گونه‌ای از اوراق بهادار است که به طور کلی بهره‌ای به آن تعلق نمی‌گیرد و از این نظر با شرایط ایران که در آن پرداخت بهره با منع شرعی روبه‌روست، مطابقت دارد. این گونه اوراق به قیمتی کمتر از ارزش اسمی فروخته می‌شوند و سود سرمایه‌گذار از محل مابه‌التفاوت قیمت زمان خرید و ارزش اسمی زمان سررسید به دست می‌آید. و از این نظر با معاملات تجاری موضوع عقود بانکی بدون ربا که اکنون در سیستم بانکی ایران رایج است همانندی بسیار دارد. در این روش شرکت اوراقی را به قیمت معین می‌فروشد و متعهد می‌شود آن را در آینده به قیمتی بالاتر بخرد. اوراق قرضه بدون بهره مزایای بسیاری برای شرکت‌های منتشرکننده دارد. و از جمله شرکت می‌تواند تفاوت قیمت فروش و خرید آن را بتدریج به عنوان هزینه مالی در حسابهای شرکت منظور کند. در سال ۱۹۸۲ شرکتی اوراق قرضه ۲۰ ساله‌ای را که ارزش اسمی آن ۱۰۰۰ دلار بود به قیمت ۶۰ دلار فروخت؛ یعنی کسی که در زمان خرید ۶۰ دلار پرداخته بود، بیست سال بعد ۱۰۰۰ دلار دریافت می‌کرد. بدین ترتیب شرکت نیز می‌تواند ۹۴۰ دلار را طی ۲۰ سال به عنوان هزینه بهره مستهلک کند. تفسیر این کار این است که این گونه قرضه‌ها به شرکتها امکان می‌دهد هزینه قابل قبول درخور توجهی از نظر مالیاتی در سالهای نخست انتشار آنها به دست بیاورند و در نتیجه از نظر مالیاتی صرفه‌جویی مهمی ناشی از هزینه غیرنقدی به عمل آورند، زیرا هزینه‌ای که در سال مفروض به حساب گرفته می‌شود، ۲۰

تشخیص ترکیدگی

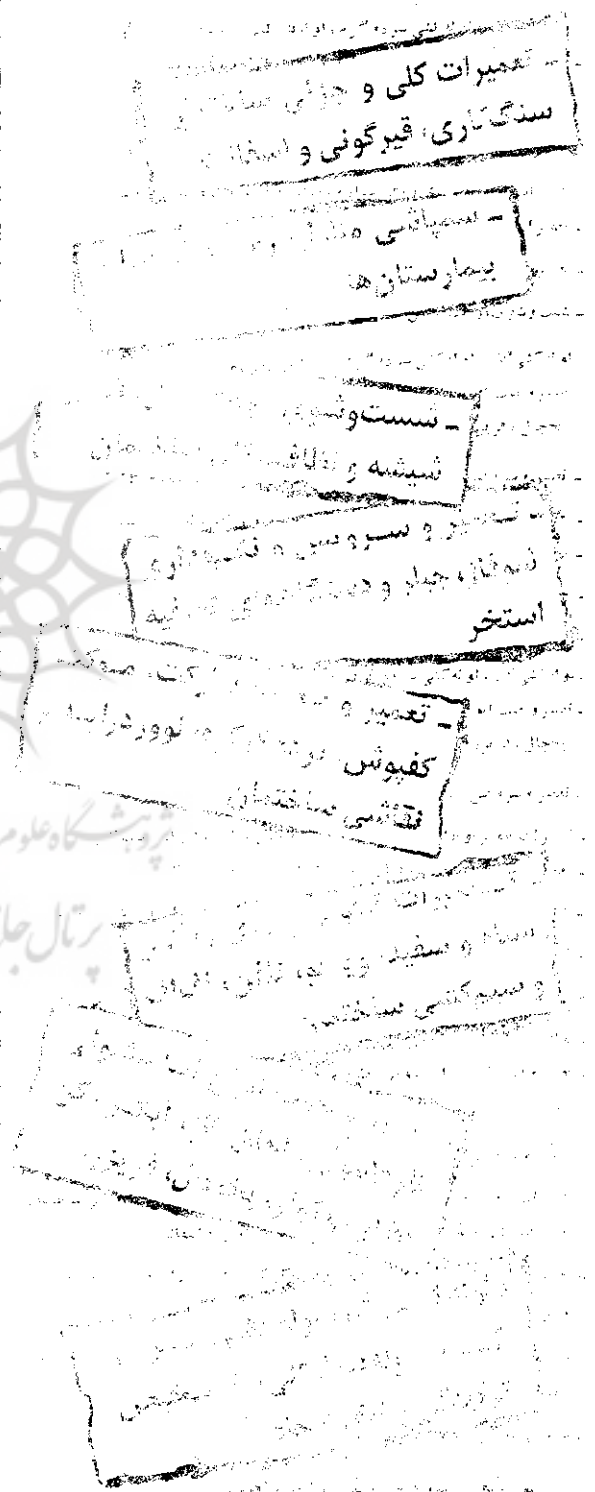
«بنده» ششماه بود که به دلیل بیماری از منزل بیرون نیامده بودم. دوران خوشی بود، تمام کارهای مؤسسه حساسی را به شریک «بنده» سپرده، خود در منزل دراز به دراز خوابیده بودم، پول هم مرتب توسط شریک محترم «بنده» به منزل فرستاده می شد و البته خیلی بیشتر از دورانی که دونفری اداره مؤسسه را به عهده داشتیم.

صبحانه را خورده و لباس پوشیده بودم و آماده می شدم که به نحوی خودم را به مؤسسه بکشانم که زنگ خانه به صدا درآمد. عیال گوشی دریاکن برقی را برداشت و گفت: «بفرمایید... نخیر، ما تا کسی سرویس نخواستیم بودیم... از مؤسسه فرستاده اند؟ ... بسیار خوب الان می آیند!» «بنده» را می گویند؟ دیگر شکام به یقین تبدیل شد، حتماً در نبود «بنده»، شریک محترم گنجی، چیزی پیدا کرده است و برای اینکه «بنده» سگته نکنم، دارد یواش یواش «بنده» را شیرفهم می کند.

جای شما خالی راننده تا کسی چنان احترامی به «بنده» گذاشت که هیچکدام از کارمندان مؤسسه یا حتی مشتریان تا حالا نگذاشته بودند. پیش خود «بنده» گفتم: «دیدم جوجه را آخر پاییز می شمارند؟ آخر کار معلوم شد حسابرسان یعنی چه! ملت فهمیدند، دولت هم فهمید، تعاونی هم فهمید! درست و حسابی گیر نیفتاده بودند، حالیشان نبود، نمی دانستند این حرفه هم مثل پزشکی و وکالت و مهندسی مشاور است، بدون آن نمی توان آب خورد! خوب خودمانیم چقدر آب بخوریم ما حسابرسانها.» اگر سیگار برگ داشتیم، پکی به آن زده می افزودم: «دوستان عزیز بخش خصوصی، دولتی و تعاونی، ما حسابرسانها کینه جو نیستیم، حالا که قدر ما را فهمیده اید، ما هم در نهایت صمیمیت برای شما کار می کنیم و پدرتان را در نمی آوریم.»

در همین افکار مردم دوستانه بودم که تا کسی از حرکت ایستاد و پیاده شدید خواستم کرایه آژانس را بدهم، راننده قبول نکرد و گفت: «ما ماهانه می گیریم قربان!» از در که وارد شدم، دیدم مقداری خرت و پرت این طرف و آن طرف ریخته، مثل خرده موکت و جاروی موکت شوری، قیروگونی و پوشال کولر و توپهای لوله بازکنی و غیره... بوهای مختلفی هم می آمد مثل بوی سم و مواد پاک کننده و چیزی مثل بوی فاضلاب. این طور به نظرم رسید که کار تعمیرات و نظافت و سمپاشی دفتر را دارند یکجا انجام می دهند. خوب وقتی درآمد بالا باشد آدم به همین فکرها هم می افتد دیگر. در مواقع عادی که آدم معطل یک لقمه نان خالی باشد که به فکر این حرفها نمی افتد». راستی خودمانیم شما چندوقت است آزمایش خون داده اید؟ آیا اتومبیل قراضه تان را بیمه کرده اید؟ هیچ می دانید بیمه عمر چه خواصی دارد؟

منشی مؤسسه همان طور که داشت با تلفن حرف می زد از جای خود نیم خیز شد و با تکان دادن سر، سلام بلندبالایی کرد و با دست، اتاق شریک «بنده» را

شان دادا مثل کسی بود که حقوقش تازگیها اضافه شده باشد. مدت‌ها بود چنین استقبالی از رؤسا نمی‌کرد! البته طبق معمول داشت راجع به تعمیر تلویزیون صحبت می‌کرد، منتها این بار بدون اینکه قصد مخفی‌کاری داشته باشد! خوب معلوم است دیگر، او هم مثل ما درآمدش اضافه شده و حالا می‌تواند تلویزیون (شاید رنگی) اش را تعمیر هم بکند! نوش جانش، خیلی زحمت می‌کشد، حق دارد. ولی آخرین جمله اش خیلی عجیب بود. گفت: «آقا جان گارانتی که یکماهه است، حتماً عیب دیگری دارد اگر مایلید دستور تعمیر جدید صادر کنم؟» انگار حقوقش خیلی خیلی زیاد شده است!

وارد اتاق شریک «بنده» شدم و کمی جا خوردم، راستش چیزی شبیه رایحه بهترین ادکلن‌های فرانسوی همراه بوی مشمئزکننده لجن و خیلی معذرت می‌خواهم، عرق بدن به اضافه بوی توتون پیپ مخصوص شریک «بنده» به مشامم خورد. دستش هم که سابقاً همیشه گچی بود (تدریس هم می‌فرمودند)، کمی به نظرم روغنی و چرب و تا حدودی سیاه آمد.

بعد از احوالپرسی مفصل، گفتم: دوست عزیز «بنده»، چرا خودت هم داری به تعمیرکاران کمک می‌کنی؟ اصلاً توی اتاق تو که چاه فاضلاب نیست، قضیه چیست؟ بچه‌ها کجا بند؟ تاپیست‌ها، کمک حسابرسها، حسابرسها، حسابرسهای ارشد، مسوولان کار، طراحان سیستم، مشاوران مدیریت؟

گفت: خیلی شلوغ نکن، تازه فهمیده‌ام که مؤسسه را چطوری باید اداره کرد اگر هم می‌خواهی کلاهمان توی هم نرود یا سهمت را بگیر و برو یا با توجه به علاقه شخصی‌ات، کارهای تعمیرات برقی را به تو می‌دهم که انجام بدهی! البته باید «مدیریت کیفیت جامع یا Total Quality Management داشته باشی‌ها! ما با روشهای منسوخ قدیمی کار نمی‌کنیم!»

خودتان حدس بزنید چند تا شاخ از سر «بنده» بیرون آمده باشد، خوب است! استدعا کردم کمی توضیح بدهد، تعمیرکار برقی یعنی چه؟ بیست و پنج سال سابقه حسابرسی چه می‌شود؟

گفت: ببین خلاصت کنم، تاپیست‌ها را فرستاده‌ام برای تعمیر ماشینهای تاپ شرکت‌های مختلف، کمک حسابرسها را برای قیروگونی و اسفالت، حسابرسها را برای تعمیر و نصب پارکت، موکت، کفپوش، پرده کرکره، لووردرایه و این حرفها، حسابرس‌های ارشد را برای سمپاشی منازل، رستورانها و بیمارستانها، مسوولان کار را هم فرستاده‌ام برای تعمیر و نصب انواع لباسشویی، ظرفشویی، اجاق گاز و غیره، طراحان سیستم را فرستاده‌ام دنبال لوله کشی، لوله بازکنی، تنظیم دفاتر قانونی و اظهارنامه مالیاتی با کامپیوتر، مشاوران مدیریت هم مشغول تشخیص ترکیب لوله و مشاوره در مورد طرز تخلیه چاه هستند. درآمدمان هم شش برابر سهامداران بورس تهران است، حسابرسی هم نمی‌کنیم!

آدم چیزی بگویم که تابلوی روی دیوار را نشانم داد:

خدمات ما :

شماره ثبت ۱۰۱۶۸۲

- لوله کشی گاز ، لوله کشی سرد و گرم ، لوله باز کنی ، تشخیص ترکیدگی و تخلیه چاه
- تعمیر و نصب انواع لباسشویی ، ظرفشویی ، اجاق گاز ، آبگرمکن ، بخاری ، کولر ، یخچال ، فریزر
- تعمیر و سرویس و نگهداری شومیز ، چلیر و دستگاہهای تصفیه استخر
- تعمیرات تلویزیونهای رنگی سیاه و سفید ، ویدئو ، تلفن ، اف اف و سیستم گشتی ساختمان
- تعمیرات کلی و جزئی ساختمان ، سنگ‌کاری ، فیرگونی و اسفالت
- تعمیر و نصب پارکت ، موکت ، کفپوش ، پرده کرکره ، لووردرایه و نقاشی ساختمان
- شست و شوی موکت ، مبیل ، قالی ، شیشه و نظافت کلی ساختمان
- تنظیم دفاتر قانونی ، اظهارنامه مالیاتی ، نگهداری حسابهای اماکن مسکونی و تجاری ، حسابداری و حسابرسی
- سمپاشی منازل ، رستورانها و بیمارستانها

(نام و نشانی و تلفن در دفتر مجله محفوظ است)

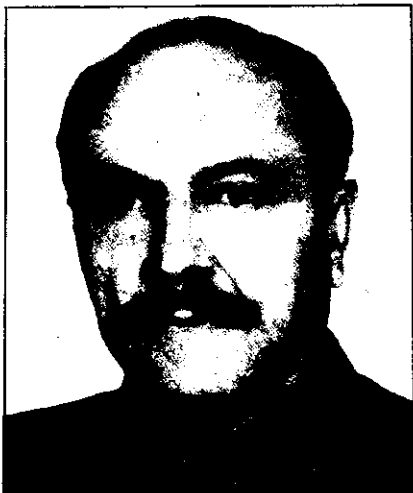
مدیریت سرمایه در گردش

و بودجه نقدی

(در چارچوب بودجه جامع)

* دکتر رضا شباهنگ

این مقاله متن سخنرانی نویسنده در سمینار «مدیریت، برنامه‌ریزی و کنترل وجوه نقد» است که در دی‌ماه سال ۱۳۷۲ به وسیله انجمن حسابداران خبره ایران برگزار شد و در آن شالوده‌های اساسی مدیریت سرمایه در گردش و بودجه نقدی در چارچوب بودجه جامع، به بیانی ساده و گویا چنانکه خواست و شیوه استاد محترم می‌باشد، بررسی می‌شود.

دکتر رضا شباهنگ

تغییر می‌کند و مدیران باید به‌طور مستمر و پویا سطح این سرمایه‌گذاریها را مورد بررسی قرار دهند و از مطلوب بودن آن مطمئن شوند. در بسیاری از موارد، سطح مطلوب نیز کمیته در حال تغییر است. برای مثال، میزان سرمایه‌گذاری در موجودیهای مواد و کالا در مواقعی که فروش در سطح نسبتاً بالا قرار دارد، با سطح مطلوب موجودیها در ماههایی که فروش به نسبت کمتر است یکسان نیست.

نظر به اینکه مبلغ سرمایه‌گذاری در داراییهای جاری ممکن است سریعاً تغییر کند، الزامات تأمین مالی مربوط به آن نیز متغیر است. سوءمدیریت در اداره داراییهای جاری احتمال دارد هزینه‌های چشمگیری دربر داشته باشد. سرمایه‌گذاری بیش از حد لازم در داراییهای جاری، منابع مالی محدود واحد انتفاعی را که می‌تواند در موارد سودآورتر مورد استفاده قرار گیرد به خود اختصاص می‌دهد

مدیریت سرمایه در گردش

یکی از وظایف اساسی مدیران مالی، اعمال مدیریت بر سرمایه در گردش یعنی داراییها و بدهیهای جاری واحد انتفاعی است. چهار نوع اصلی داراییهای جاری عبارتند از موجودی نقد، اوراق بهادار، حسابهای دریافتی و موجودیها، که نخست مورد بحث قرار می‌گیرد، و سپس به بدهیهای جاری پرداخته خواهد شد.

اعمال مدیریت بر داراییهای جاری در مقایسه با اموال، ماشین‌آلات و تجهیزات توجه بیشتری را طلب می‌کند، زیرا میزان سرمایه‌گذاری در هر یک از انواع داراییهای جاری به‌طور روزانه

که موجب تحمل هزینه فرصت از دست‌رفته خواهد شد. از سوی دیگر سرمایه‌گذاری کمتر از حد لازم در داراییهای جاری نیز ممکن است پر هزینه باشد. مثلاً نابسند بودن وجوه نقد موجب می‌شود که تعهدات واحد انتفاعی بموقع ایفا نشود یا نگهداری موجودیها به میزان ناکافی موجب از دست رفتن فروش و نارضایتی مشتریان می‌گردد. اعمال مدیریت کارآمد و اثربخش بر داراییهای جاری مستلزم آن است که ابتدا با قواعد

1. Opportunity cost

کلی مربوط به سرمایه گذاری در هریک از انواع داراییهای جاری موجودی نقد، اوراق بهادار، حسابهای دریافتی و موجودیها آشنایی حاصل شود و همواره سه جنبه اساسی زیر مدنظر قرار گیرد:

- ۱- ویژگیهای بنیادی دارایی و چگونگی استفاده از آن توسط واحد انتفاعی.
- ۲- منافع و هزینههای مربوط به مبلغ سرمایه گذاری در دارایی.
- ۳- مخاطرات همراه با سرمایه گذاری در دارایی.

مدیریت وجوه نقد

امروزه اصطلاح مدیریت وجوه نقد^۲ بر مباحث کلی اداره وجوه نقد واحد انتفاعی، گردش وجوه نقد و سرمایه گذاری کوتاه مدت در اوراق بهادار اطلاق می شود.

سرمایه گذاری در اوراق بهادار

واحدهای انتفاعی غالباً وجوه نقد اضافی خود را به طور موقت یا درازمدت در اوراق بهادار سرمایه گذاری می کنند. دلایل این قبیل سرمایه گذاریها را می توان به شرح زیر خلاصه کرد:

- ۱- ایجاد آمادگی برای مقابله با نوسانات فصلی فروش و همچنین پیامدهای دوره های رونق و رکود اقتصادی.
- ۲- نگهداری ذخیره ای نیمه دائمی از اوراق بهادار برای مواجهه با رویدادها و نیازهای پیشبینی نشده، و
- ۳- حفظ آمادگی برای پرداختهای برنامه ریزی شده در آینده نزدیک.

2. Cash management

دلایل نگهداری وجوه نقد

بسیاری از پرداختها و دریافتها واحدهای انتفاعی مستلزم صدور چک از محل حسابهای جاری است. واحدهای انتفاعی معمولاً به وسیله چک به کارکنان و فروشندگان مواد و کالا پرداخت می کنند و مشتریان عمده آنان نیز به همین طریق عمل می کنند. تعداد نسبتاً اندکی از معاملات با پول نقد انجام می شود که آن نیز در سطح خرده فروشی است. بنابراین در این مبحث، اصطلاح وجه نقد به گونه ای به کار گرفته می شود که شامل اسکناس و موجودی حسابهای بانکی باشد.

واحدهای انتفاعی نظیر اشخاص حقیقی پول نقد نگهداری می کنند تا چکهای صادره آنان از آن محل پرداخت شود. مبلغ وجه نقدی که نگهداری می شود، نه تنها به برداشتهای حساب جاری بستگی دارد بلکه تحت تاثیر وجوه واریز شده به آن حساب نیز قرار می گیرد. بدیهی است چکهای واریز شده به حساب بانکی، دست کم به دو روز زمان نیاز دارد تا مبالغ آنها در دسترس قرار گیرد.

کنترل وجوه نقد

نگهداری وجوه نقد در سطح حداقل لازم، مستلزم اعمال مدیریت دقیق است بویژه در آن گروه از واحدهای انتفاعی که شعبی در نقاط مختلف دارند. مدیریت کارآمد وجوه نقد ایجاب می کند که مدیر مالی در مقاطع زمانی مناسب از موجودی کلیه حسابهای بانکی واحد انتفاعی آگاه باشد. در برخی از شرکتها بزرگ که با مقادیر بالایی از وجه نقد سروکار دارند، مقطع زمانی مناسب روزانه است.

در برخی از کشورها، مدیر مالی می تواند از پایانه کامپیوتر دفتر کار خود، از موجودیهای بانکی واحد انتفاعی در بانکهای مختلف آگاه شود. با

داشتن این اطلاعات، مدیر مالی می تواند درباره نقل و انتقال پول بین حسابهای مختلف تصمیمگیری کند.

تمرکز وجوه نقد، ساده ترین روش برای اعمال کنترل روی آن است. هنگامی که مازاد موجودی حسابهای مختلف مشخص شود، می توان این وجوه را در یکی از حسابهای اصلی واحد انتفاعی در بانک متمرکز کرد. حساب اخیر، حساب تمرکز وجوه نامیده می شود. در برخی از کشورها، نقل و انتقال وجوه میان حسابهای مختلف در یک بانک یا بانکهای متفاوت از طریق استفاده از خط ارتباطی مخصوص سیستم بانکی به طور آبی انجام می گیرد. در این گونه موارد، حتی می توان از پایانه کامپیوتر مدیر مالی به این نقل و انتقالات اقدام کرد. بانک مرکزی ایران نیز در صدد است چنین سیستمی را بین بانکهای مختلف کشور و بانکهای بین المللی ایجاد کند.

مدیریت گردش وجوه نقد

مدیریت گردش وجوه نقد عبارت است از اعمال مدیریت بر روشهای وصول و پرداخت وجه نقد به منظور دستیابی به هدفهای زیر:

- ۱- وصول وجه نقد از مشتریان در کوتاهترین زمان ممکن، و
- ۲- پرداخت به فروشندگان و سایر طلبکاران با کمترین سرعت ممکن.

واحدهای انتفاعی همانند اشخاص حقیقی همواره با مسئله مدیریت گردش وجوه نقد سروکار دارند. در کشورهایی که استفاده از کارتهای اعتباری و مدت زمان مجاز برای تاخیر در پرداخت^۳ متداول است، اشخاص حقیقی و واحدهای انتفاعی می کوشند حداکثر بهره را از مدت زمان مجاز بگیرند و تا سر حد امکان از اعتبارات بدون هزینه تامین مالی استفاده کنند.

ورق بزنید

3. Float

ارزیابی روشهای مدیریت وجوه نقد

صرف نظر از اندازه واحد انتفاعی و پیچیدگی عملیات آن، برای ارزیابی روشهای مدیریت وجوه نقد می توان روشی یکسان به کار برد. در این روش اساسی، هزینه های اعمال مدیریت کارآمد بر وجوه نقد با منافع حاصل از آن مقایسه می شود.

هزینه های مربوط به مدیریت وجوه نقد معمولاً عبارتند از: کارمزدهای پرداختی به بانکها، اوقات صرف شده مدیر مالی و کارکنان مسئول، حقوق و دستمزد و هزینه های مربوط به سرمایه گذاری در ترمینالهای کامپیوتر و وسایل ارتباطی لازم.

منافع اصلی اعمال مدیریت بر وجوه نقد نیز بازدهی است که می توان از سرمایه گذاری وجوه نقد آزاد شده در اوراق بهادار یا سایر موارد به دست آورد.

مدیریت حسابهای دریافتی

حسابهای دریافتی معرف جمع اعتباراتی است که واحد انتفاعی به مشتریان خود اعطا می کند. بنابراین، مانده این حساب ترازنامه معادل صورت حسابهای پرداخت نشده از طرف مشتریان است.

از نظر مدیر مالی، مبلغ ریالی حسابهای دریافتی را می توان به دو بخش تقسیم کرد.

یک بخش معرف وجوه نقدی است که واحد انتفاعی برای تهیه و تدارک کالاهای فروش رفته پرداخت کرده است. بخش دیگر نیز عبارت است از تفاوت بین وجوه نقد پرداخت شده و قیمت های فروش کالاهای فروخته شده. وجوه نقد پرداخت شده، سرمایه گذاری واقعی واحد انتفاعی در حسابهای دریافتی است و یا قیما نده این حساب، معرف سود حسابداری می باشد.

تصمیمگیری اساسی مربوط به حسابهای دریافتی، تعیین سقف اعتبارات اعطایی به

مشتریان و شرایط حاکم بر آن است. مدیر مالی در تعیین سیاستها و خط مشی های واحد انتفاعی برای اعطای اعتبار به مشتریان نقش با اهمیت دارد. در بخش زیر این سیاستها و خط مشی ها بررسی می شود.

تصمیمات اعطای اعتبار

واحدهای انتفاعی معمولاً به سه گروه از مشتریان اعتبار اعطا می کنند. این گروهها عبارتند از اشخاص حقیقی، سایر واحدهای انتفاعی، و ارگانهای دولتی. نظر به این که فروش به ارگانهای دولتی تا حدود زیادی مشابه فروش به سایر واحدهای انتفاعی است، تحلیل های این بخش، به فروش واحد انتفاعی به اشخاص حقیقی و سایر واحدهای انتفاعی محدود می شود.

اعطای اعتبار به اشخاص حقیقی

واحدهای انتفاعی در فروشهای خود به اشخاص حقیقی، معمولاً نوعی اعتبار به صورت وصول وجوه مربوط در مدتی بعد از تاریخ فروش، اعطا می کنند.

این اعتبارات یا به صورت مستقیم و یا از طریق کارتهای اعتباری^۴ واگذار می شود. اعتبارات واگذاری به مشتریان به صورت مستقیم، حسابهای دریافتی را ایجاد می کند.

کلیه تصمیمات اعطای اعتبار در وهله نخست بر پایه ارزیابی واحد انتفاعی از احتمال پرداخت صورت حسابها توسط مشتریان قرار می گیرد. تعیین مبلغ حداکثر یا سقف اعتبار اعطایی به مشتری، مخاطره واحد انتفاعی را از لحاظ عدم پرداخت مشتری محدود می کند. در تصمیمگیری مربوط به اعطای اعتبار به یک مشتری مشخص، لازم است مدیر مالی احتمال عدم پرداخت مشتری را با برآورد منافع حاصل از اعطای اعتبار مقایسه کند. منافع اعطای اعتبار شامل فروشهای

4. Credit cards

اضافی و هزینه های تأمین مالی دریافتی، از مشتریان است.

اعطای اعتبار به سایر واحدهای انتفاعی

اغلب فروشهای واحد انتفاعی به سایر واحدها به طور نسبه انجام می گیرد. بر اساس خط مشی اعتباری واحد انتفاعی فروشنده، مبلغ خرید طی مدت معینی از طرف خریدار پرداخت می شود. در این گونه موارد، فروشنده می تواند تخفیف مشخصی را در صورت پرداخت زودتر از موعد مبلغ خرید برای مشتری در نظر بگیرد. مثلاً، خریدار ممکن است یک درصد مبلغ صورت حساب را در صورت پرداخت وجه آن طی ۱۰ روز از جمع مبلغ کسر کند. علاوه بر این، فروشنده، سقف اعتبار یا حداکثر مبلغ فروش نسبه به یک مشتری خاص را نیز تعیین می نماید.

به طور کلی، شرایط اعتباری واحدهای انتفاعی که در بازار معینی فعالیت می کنند، با توجه به رقابت بازار و خط مشی های رقبا تعیین می شود. اما، در تصمیمگیری مربوط به اعطای اعتبار به یک واحد انتفاعی مشخص، مدیر مالی اطلاعاتی را درباره وضعیت مالی و تاریخچه گذشته آن واحد گردآوری می کند. منبع اولیه این قبیل اطلاعات معمولاً مؤسسات تحلیلگر اطلاعات مالی هستند که واحدهای انتفاعی را از لحاظ میزان اعتبار و استحکام وضعیت مالی رده بندی می کنند. با استفاده از این اطلاعات، می توان میزان مخاطره مربوط به اعطای اعتبار به یک مشتری خاص را تعیین کرد. مدیر مالی علاوه بر این اطلاعات اولیه، می تواند اطلاعات اضافی دیگری را درباره ویژگیهای مشتریان گردآوری کند. این ویژگیها به شرح زیر است:

- ۱- خصوصیات مشتری (Character) از لحاظ تمایل به پرداخت بموقع بدهی،
- ۲- ظرفیت یا توان مشتری (Capacity) برای واريز بموقع بدهیها،
- ۳- شرایط کلی اقتصادی محیط (Condition) ورق بزنید

دایا سیستم

محیط کامپیوتری خود را عرضه می‌دارد

سخت‌افزار:

- کامپیوترهای رده IBM PERSONAL SYSTEM. (رده PC و PS شرکت IBM)
- کامپیوترهای COMPAQ.
- نرم‌افزارهای SCO - UNIX.
- ترمینالهای دوزبانه (انگلیسی / فارسی) ALIS.
- چاپگرها و ماشین تحریرهای IBM - LEXMARK.
- فرآورده‌های ارتباطات و شبکه‌ها GATEWAY COMMUNICATION
- سیستم‌های چندکاربره SPECIALIX.
- تولیدات CLEO.
- (HIGH - QUALITY IBM CONNECTIVITY SOLUTION)

آدرس: بزرگراه آفریقا خیابان وحید دستگردی (ظفر) شماره ۲۷۲ کدپستی: ۱۹۱۷۶
تلفنهای: ۲۲۷۳۰۲۶ - ۲۲۷۴۲۴۴ - ۲۲۷۰۵۳۴ - ۲۲۷۱۴۵۵ - ۲۰۰۹۰۹۱
فاکس: ۲۲۲۹۷۰۸ تلکس: ۲۱۲۹۳۸ AMEIR

دایا سیستم

نماینده رسمی

IBM
Personal Computers

COMPAQ

SCO
THE SANTA CRUZ OPERATION

GATEWAY
COMMUNICATIONS, INC.

Specialix

alis

CLEO
CLEO Communications

LEXMARK

واحد انتفاعی (مشتری)،

۴ - سرمایه (Capital) که به قدرت مالی

مشتری اشاره دارد، و

۵ - وثیقه‌ای (Collateral) که مشتری در قبال

بدهی خود ارائه می‌کند.

ارزیابی خط‌مشی اعطای اعتبار

تصمیم‌گیری‌های مربوط به اعطای اعتبار به یک مشتری معین تا حدود زیادی به خط‌مشی کلی واحد انتفاعی برای اعطای اعتبار بستگی دارد. چنانچه واحد انتفاعی در تعیین شرایط اعتبار و مبلغ مربوط نسبتاً سختگیر باشد، سرمایه‌گذاری کمتری در حسابهای دریافتی خواهد داشت، زیان کمتری از لحاظ حسابهای بلاوصول تحمل خواهد کرد و به احتمال زیاد، درآمد فروش آن نیز کمتر خواهد بود.

بدیهی است آسان کردن شرایط اعطای اعتبار و قبول مشتریان واجد شرایط اعطای اعتبار و قبول مشتریان واجد مخاطره بیشتر، نتایجی برعکس موارد بالا بیار خواهد آورد.

به منظور ارزیابی خط‌مشی اعطای اعتبار، مدیر مالی باید وجوه نقد حاصل از اجرای هر یک از خط‌مشی‌های اعتباری ممکن (وصول حسابهای دریافتی به علاوه فروشهای نقدی) و نیز هزینه‌های نقدی و مبلغ سرمایه‌گذاری مربوط را برآورد کند. با در اختیار داشتن این برآوردها، نرخ تنزیل K و نرخ مالیات بر درآمد T می‌توان سود خالص حاصل از اجرای هر یک از خط‌مشی‌های اعتباری را به شرح زیر محاسبه کرد: (مبلغ سرمایه‌گذاری) K - (هزینه‌های نقدی - درآمدهای نقدی) $(I-T)$ = سود خالص با به‌کارگیری فرمول بالا، مدیر مالی می‌تواند خط‌مشی اعتباری موجد بالاترین مبلغ سود خالص را انتخاب کند.

مخاطره حسابهای دریافتی

حسابهای دریافتی معمولاً دارایی به نسبت

کم مخاطره‌ای شناخته می‌شود. مخاطره اساسی این دارایی، احتمال نپرداختن مطالبات توسط مشتریان است. در شرایط متعارف، برآورد جمع زیان ناشی از مطالبات بلاوصول با ضریب اطمینانی قابل قبول امکان‌پذیر است، بویژه در شرایطی که واحد انتفاعی به تعداد زیادی از مشتریان فروش نسبه داشته باشد و خط‌مشی اعتباری آن نیز ثابت بماند. این‌گونه زیانهای متعارف را می‌توان هزینه اعطای اعتبار به مشتریان تلقی کرد.

مخاطره حقیقی حسابهای دریافتی هنگامی ایجاد می‌شود که تعداد نسبتاً زیادی از مشتریان به‌طور ناگهانی با مشکلات مالی روبه‌رو شوند.

در برخی کشورها میتوان فروشهای نسبه و حسابهای دریافتی را بیمه کرد. در این قبیل موارد، وصول خسارت از شرکت بیمه طریقه‌ای برای کاهش مخاطره حسابهای دریافتی محسوب می‌شود. اما بطورکلی حسابهای دریافتی یک دارایی پرمخاطره تلقی نمی‌شود و می‌توان در ارزیابی خط‌مشی‌های اعتباری، از نرخ تنزیلی کمتر از میانگین هزینه تامین مالی واحد انتفاعی استفاده کرد.

مدیریت موجودیها

اعمال مدیریت بر میزان سرمایه‌گذاری در موجودی مواد و کالا مانند نگهداری سطح آب در مخزنی است که در پیچه خروجی آن باز باشد. چون آب از مخزن پیوسته در حال خارج شدن است، اگر جریان ورود آب از حد معینی آهسته شود، مخزن بزودی خالی خواهد شد. اگر سرعت ورود آب از حد معینی هم بیشتر شود مخزن آب سرریز می‌گردد. ارقام مشخص موجودیها نظیر آب موجود در مخزن در حال تغییر است اما، سطح موجودی را می‌توان ثابت نگهداشت. مسئله اساسی از دیدگاه مدیر مالی این است که درباره سطح مطلوب موجودیها تصمیم‌گیری و میزان تحصیل ارقام در هر یک از دوره‌های مالی به منظور نگهداری سطح مطلوب تعیین شود.

انواع موجودیها

واحد‌های انتفاعی، ارقام مختلف موجودی را با هدفهای گوناگون نگهداری می‌کنند. اما سه نوع ورق بزنید

دایا سیستم

محیط کامپیوتری خود را عرضه می‌دارد

نرم افزار:

● در تهیه سیستم‌های کاربردی، نرم افزارهای بنیادی مورد استفاده،
اهمیتی معادل خود سیستم دارد.

دایا سیستم

از نرم افزارهای بنیادی نسل چهارم

ORACLE

و

UNIX

ORACLE®

UNIX

استفاده می‌کند تا کیفیتی غیر قابل رقابت را داشته باشد.

- دایا سیستم نرم افزارهای خود را پشتیبانی کرده، مرتباً آنها را بهبود داده (UPGRADE) و به مشتریان خود منتقل می‌کند.
- آموزش از پایه‌های ارتباط قوی دایا سیستم و مشتریان است.
- سیستم‌های دایا به شکل PACKAGE نیست بلکه هسته مرکزی و اساسی نظام جامع است که متناسب با نیازمندیهای استفاده کننده مطابقت داده می‌شود.

آدرس: بزرگراه آفریقا خیابان وحید دستگردی (ظفر) شماره ۲۷۲ کدپستی: ۱۹۱۷۶
تلفنهای: ۲۲۷۳۰۲۶ - ۲۲۷۴۲۴۴ - ۲۲۷۰۵۳۴ - ۲۲۷۱۴۵۵ - ۲۰۹۰۹۱ فاکس: ۲۲۲۹۷۰۸ تلکس: AMEIR ۲۱۲۹۳۸

با اهمیت موجودی که توسط اغلب واحدهای انتفاعی نگهداری می‌شود عبارت است از مواد اولیه، کالاهای در دست ساخت و کالاهای ساخته شده. طبقه‌بندی اقلام موجودیها در هر یک از انواع سه گانه بالا، به ماهیت عملیات واحد انتفاعی بستگی دارد.

موجودیهای واحدهای تولیدی معمولاً شامل هر سه نوع موجودی بالاست، سطح موجودیهای نگهداری شده در هر واحد انتفاعی، به ماهیت عملیات آن بستگی دارد و ممکن است در واحدهای مختلف بسیار متفاوت باشد.

تصمیمگیری اساسی درباره موجودیها

اگرچه منافع، هزینه‌ها و مخاطرات هر یک از انواع موجودی با دیگران متفاوت است اما کلیه آنها دارای دو ویژگی مشترک است:

(۱) برای تحویل موجودیها باید مخارجی انجام شود و (۲) نگهداری موجودیها مستلزم تحمل هزینه است.

موجودیها صرف‌نظر از نوع آن، به‌طور مستمر مصرف می‌شود. مواد اولیه و کالای در دست ساخت در فرایند تولید به مصرف می‌رسند و کالای ساخته شده نیز به فروش می‌رسد. نرخ مصرف موجودیها^۵ یکی از پارامترهایی است که در مدیریت موجودیها چپاید در نظر گرفته شود. از لحاظ اعمال مدیریت بر موجودیها، تصمیمات اساسی عبارتند از این که چه تعداد کالا سفارش داده شود و در چه زمانی سفارش کالا ارسال گردد. از دیدگاه مدیر مالی، تصمیمگیری اساسی این است که چه سطحی از سرمایه‌گذاری در موجودیها انتخاب شود. در این تصمیمگیری، چهار نوع مخارج و هزینه به شرح زیر مطرح است:

- ۱- مخارج تحویل و تخفیفات خرید،
- ۲- هزینه سفارش،
- ۳- هزینه نگهداری موجودیها، و

5. Usage rate

نبوده و بیش از آن باشد، واحد انتفاعی امکان تأمین تقاضای مشتریان را نخواهد داشت و درآمد فروش مربوط از دست خواهد رفت. این پدیده معمولاً فقدان موجودی^۷، نامیده می‌شود. فقدان موجودی نیز با تحمل هزینه فرصت از دست رفته همراه است.

به منظور پرهیز از فقدان موجودی، واحدهای انتفاعی معمولاً موجودی ایمنی^۸ نگهداری می‌کنند. این ذخیره، مقدار حداقل اقلام کالا است که با توجه به نرخ مصرف و زمان مورد نیاز برای تحویل تعیین می‌شود.

مزایای بازاریابی

در تصمیمگیری راجع به تعیین سطح مطلوب سرمایه‌گذاری در موجودیها لازم است تاثیر نگهداری اقلام متنوع و کافی توسط واحد انتفاعی بر افزایش فروش مورد توجه قرار گیرد. بنابراین، تصمیمات مزبور تا حدود زیادی به سیاستهای بازاریابی واحدهای انتفاعی بستگی دارد.

ورق بزنید

7. Stockout
8. Safety stock.

۴- هزینه تأمین مالی
مخارج بالا در مدل ریاضی مقدار اقتصادی سفارش موجودی منظور و مقداری محاسبه می‌شود که نتیجه آن مساوی حداقل جمع هزینه‌های مربوط باشد.

مزایای سرمایه‌گذاری در موجودیها

علاوه بر مخارج و هزینه‌هایی که در تعیین سرمایه‌گذاری در موجودیها در نظر گرفته می‌شود، عوامل دیگری نیز بر سرمایه‌گذاری تأثیر می‌گذارد که مستقیماً به تعداد با صرفه سفارش ارتباط ندارد.

پرهیز از فقدان موجودی

در ساخت مدل مقدار اقتصادی سفارش، فرض بر این است که نرخ مصرف کالا و همچنین، زمان مورد نیاز برای تحویل^۹ دقیقاً معلوم است و ابهامی در این موارد وجود ندارد. اما در عمل این مفروضات مصداق پیدا نمی‌کند. مثلاً چنانچه میزان تقاضا در یک دوره پیشبینی شده یکسان

6. Leadtime

دایا سیستم

سیستم حسابداری و مالی

- این سیستم «استراتژی با دید جامع» برای کلیه سیستمهای مالی است که امکان تلفیق سایر سیستمها مثل حسابداری صنعتی در آن فراهم شده است.
- سیستم، معاملات را به شکل صحیح و در زمان وقوع، بدون تأخیر ثبت می‌کند.
- اطلاعات مالی را «به روز» در اختیار مدیریت قرار می‌دهد.
- گزارشهای تفکیکی شعب و ادارات متعدد را فراهم می‌کند.
- بهره‌وری کنترلهای داخلی را بالا می‌برد.
- امکان استفاده کاربران متعدد را بدون مداخله در کار یکدیگر فراهم می‌کند، ضمن آنکه در هر آن مشخص می‌کند در چه تاریخ، چه کسی اطلاعات را به سیستم وارد کرده است.
- امنیت اطلاعات را به طور کامل تأمین می‌کند.

قابلیتها:

- ثبت کلیه اسناد در گردش شرکت در دفاتر مالی بطور مستقیم و در زمان واقعی (ON LINE REAL TIME)
- صدور اتوماتیک فرمهای گردش شرکت نظیر (فرمهای پرداخت، دریافت، واگذاری اسناد بحساب بانک...) توسط سیستم.
- ایجاد سند ثبت روزنامه بر اساس فرمهای گردش عملیات بصورت اتوماتیک.
- امکان ایجاد کد حساب (گروه، کل، معین، تفصیلی) به تعداد نامحدود.
- امکان تغذیه اسناد مالی از سیستمهای دیگر نظیر (حقوق و دستمزد، انبار، اموال و دارایی ثابت و...) بصورت مستقیم.
- ایجاد اسناد روزنامه در سطح معین و در پایان روز.
- ایجاد اسناد حسابداری در سطح کل در پایان روز، هفته یا ماه.
- امکان بکارگیری سیستم توسط شعب مختلف در یک زمان.
- امکان ایجاد تعداد نامحدود سند حسابداری در هر دوره مالی.
- امکان تهیه گزارشات و صورتهای مالی (FINANCIAL STATEMENTS) بصورت لحظه‌ای.
- تخصیص شماره سریال اسناد بطور اتوماتیک.
- کنترل اتوماتیک تراز بودن اسناد توسط سیستم.
- امکان تأیید، تصویب اسناد با استفاده از رمز.
- امکان ذخیره و بازیابی کلیه اطلاعات سیستم در صورت آسیب دیدن یا از دست دادن اطلاعات بدلیل سخت‌افزاری و یا موارد پیش‌بینی نشده.
- امکان تعبیه رمز در سیستم بمنظور اجتناب از دسترسی‌های غیرمجاز بر روی اطلاعات سیستم و بر ملا شدن اطلاعات محرمانه برای کاربران فاقد مجوز.
- فهرست‌گرا بودن سیستم (MENU DRIVEN).
- ثبت: نام کاربر، تاریخ، ساعت، نوع عملیات (ایجاد، اصلاح، حذف). پس از ورود کاربر به سیستم و استفاده از فرمها توسط وقایع‌نگار بمنظور ردیابی و حفظ امنیت سیستم.

آدرس: بزرگراه آفریقا خیابان وحید دستگردی (ظفر) شماره ۲۷۲ کدپستی: ۱۹۱۷۶
تلفنهای: ۲۲۷۳۰۲۶ - ۲۲۷۴۲۴۴ - ۲۲۷۰۵۳۴ - ۲۲۷۱۴۵۵ - ۲۰۰۹۰۹۱ فاکس: ۲۲۲۹۷۰۸ تلکس: AMEIR ۲۱۲۹۳۸

افزایش قیمت موجودیها

در دوره‌هایی که قیمت اقلام موجودی در حال افزایش است، واحدهای انتفاعی به نگهداری اقلام بیش از مقدار تعیین شده توسط مدل‌های سفارش کالا تمایل دارند. در این گونه موارد، تا جایی که افزایش قیمت مورد انتظار بیش از افزایش هزینه‌های مربوط به نگهداری اقلام موجودی باشد، سرمایه‌گذاری در موجودیها نیز می‌تواند افزایش یابد. این پدیده در برخی موارد، سفته‌بازی^۹ نامیده می‌شود. مدیران مالی باید این قبیل سفته‌بازیها را در حد محتاطانه‌ای کنترل کنند. زیرا زیاده‌روی در این مورد ممکن است پرهزینه و مخاطره‌آمیز باشد.

مخاطره سرمایه‌گذاری در موجودیها

مخاطره اصلی سرمایه‌گذاری در موجودیها، امکان کاهش قیمت اقلام در بازار و تحمل زیان توسط واحد انتفاعی است. کاهش قیمت ممکن است به دلیل پیشرفتهای تکنولوژیکی و ارائه محصولات مرغوبتر به بازار واقع شود. مدیران مالی باید از میزان مخاطرات همراه با سرمایه‌گذاری در موجودیها آگاه باشند و در تصمیمگیریهای مربوط به تعیین سطح موجودیها، این مخاطرات را در نظر بگیرند. این کار با منظور کردن زیانهای مورد انتظار در هزینه نگهداری یا اعمال نرخ تنزیل بالاتر برای اقلام مخاطره‌آمیز انجام می‌گیرد.

مدیریت بدهیهای جاری - تامین مالی کوتاهمدت

پس از طرحریزی سرمایه‌گذاری در داراییهای جاری و پیشبینی وجوه مورد نیاز، مدیر مالی باید

9. Speculation.

ترتیبات لازم را برای تامین مالی برگزینند. وامگیری کوتاهمدت نوعاً برای پشتیبانی سرمایه‌گذاری در داراییهای جاری به کار می‌رود. در انتخاب منابع تامین مالی کوتاهمدت معمولاً موارد زیر مورد توجه مدیر مالی قرار می‌گیرد:

- هزینه تامین مالی

- تاثیر بر رده‌بندی اعتباری

- قابلیت اتکا

- محدودیتهای

- انعطاف‌پذیری

در تصمیمگیری مربوط به انتخاب منبع تامین مالی کوتاهمدت لازم است به کلیه موارد پیشگفته توجه شود.

منابع اصلی تامین مالی کوتاهمدت که به ایجاد بدهیهای جاری می‌انجامد به ترتیب اهمیت عبارتند از: اعتبارات تجاری، استقراض از سیستم بانکی و صدور اسناد تجاری. اعتبارات تجاری و صدور اسناد پرداختی معمولاً شکل تضمین نشده اعطای اعتبار است در حالی که سیستم بانکی هم وام بدون تضمین و هم وام تضمین شده اعطا می‌کنند. وام تضمین شده وامی است که وامگیرنده بخشی از داراییهای خود را در مقابل وام دریافتی به وثیقه می‌گذارد. واحدهای انتفاعی معمولاً حسابهای دریافتی یا موجودیهای مواد و کالا را پشتوانه اعتبارات کوتاهمدت قرار می‌دهند.

اعتبارات تجاری

هنگامی که یک واحد انتفاعی کالاهایی را از یک واحد انتفاعی دیگر می‌خرد، معمولاً ناگزیر از پرداخت فوری بهای کالاها نیست. در دوره‌ای که بهای کالاها خریداری شده به فروشنده پرداخت نشده است، خریدار بدهی جاری به فروشنده دارد که تحت عنوان حسابهای پرداختی در ترازنامه منعکس می‌شود. این گونه معاملات، منبعی برای تامین مالی کوتاهمدت برای واحد انتفاعی خریدار محسوب می‌شود.

استقراض از سیستم بانکی

دومین منبع تامین مالی کوتاهمدت واحدهای انتفاعی، استقراض از سیستم بانکی است. وامهای کوتاهمدت بانکها معمولاً براساس قراردادهای عقود است که بین بانک و واحد انتفاعی وامگیرنده منعقد می‌شود. این عقود عبارتند از مضاربه، مشارکت مدنی، مساقات و مانند آنها.

هزینه تامین مالی وامگیری از سیستم بانکی، براساس توافق بین واحد انتفاعی و بانک تجاری وامدهنده تعیین می‌شود. هرچه مخاطره واحد انتفاعی بیشتر باشد، هزینه تامین مالی نیز بالاتر خواهد رفت.

اسناد تجاری

اسناد تجاری معمولاً اوراق بهادار مبادله شدنی است که به وسیله واحدهای انتفاعی به بانکها، مؤسسات مالی یا سایر واحدهای انتفاعی فروخته می‌شود. هزینه تامین مالی این گونه اسناد، به وضعیت مالی و رده‌بندی اعتباری واحد انتفاعی صادرکننده آن بستگی دارد.

وام تضمین شده

آن گروه از واحدهای انتفاعی که رده‌بندی اعتباری مناسب برای وام تضمین شده ندارند، ناگزیر باید بخشی از داراییهای خود را نزد وامدهنده به وثیقه بگذارند. داراییهایی که در این گونه موارد به وثیقه گذاشته می‌شود، اصطلاحاً تضمین وام^{۱۰} نامیده می‌شود.

بدیهی است واحدهای انتفاعی وامگیرنده می‌کوشند که تا حد امکان از وامهای بدون تضمین استفاده کنند زیرا وثیقه گذاشتن داراییها، مستلزم تحمل هزینه‌های اضافی است.

مهمترین منابع وامهای تضمین شده عبارتند از بانکهای تجاری، مؤسسات مالی و خریداران ورق بزنید

10. Loan Collateral

دایا سیستم

سیستم حقوق و دستمزد

هر سیستم مکانیزه کاربردی باید:

- مستقل از محیط‌های سخت‌افزاری و سیستم‌های عامل، کارا باشد.
- بتواند حجم نامحدود داده‌ها را عمل کند.
- در حفظ اطلاعات، امنیت کامل را ارائه نماید.
- براحتی مورد استفاده قرار گیرد، نگهداری شود و تعمیر گردد.
- به سایر سیستم‌های کاربردی مرتبط، اتصال منطقی داشته باشد.

قابلیت‌ها:

- امکان معرفی مشخصات پرسنلی بصورت پویا (محدود و نامحدود).
- امکان معرفی انواع پارامترهای اجرایی بر اساس تصمیم‌مدیریت.
- امکان معرفی آیین‌نامه‌های اجرایی.
- امکان معرفی انواع وام‌ها.
- امکان معرفی انواع حسابها (سرفصل، هزینه، عوامل هزینه...).
- امکان ثبت و اخذ انواع احکام پرسنلی (حقوقی، مرخصی، مأموریت...).
- امکان ثبت و انفصال موقت کارکنان با در نظر گرفتن کلیه آثار محاسباتی.
- امکان معرفی انواع محاسبات در مورد عیدی، پاداش، بهره‌وری، ذخیره خدمت سنواتی پرسنل....
- امکان تعدیل جدول مالیاتی در مقطع از سال.
- امکان ارائه اتوماتیک اسناد حسابداری حقوق و دستمزد به سیستم حسابداری - دفتری.
- امکان اخذ انواع گزارشات و آمارها از طریق معرفی محل حوزه‌های اطلاعاتی در گزارش (پویایی گزارشات) بر روی صفحه تلویزیونی کامپیوتر و یا چاپگر.
- امکان محاسبه مطالبات معوقه پرسنل بصورت اتوماتیک (پرداخت‌های برگشتی).

آدرس: بزرگراه آفریقا خیابان وحید دستگردی (ظفر) شماره ۲۷۲ کدپستی: ۱۹۱۷۶
تلفن‌های: ۲۲۷۳۰۲۶ - ۲۲۷۴۲۴۴ - ۲۲۷۰۵۳۴ - ۲۲۷۱۴۵۵ - ۲۰۰۹۰۹۱ - فاکس: ۲۲۲۹۷۰۸ - تلکس: AMEIR ۲۱۲۹۳۸

حسابهای دریافتی.^{۱۱} متداولترین داراییهایی که برای وامهای کوتاهمدت به وثیقه گذاشته می شود عبارتند از حسابهای دریافتی و موجودیها.

بودجه نقدی در چارچوب بودجه جامع

حفظ نقدینگی به منظور پرداخت بموقع تعهدات، یکی از هدفهای واحدهای انتفاعی است. بعضی سازمانهای دولتی نیز ناگزیر از پرداخت بموقع صورت حسابها و تعهدات خود هستند و به نحوی به موضوع نقدینگی اهمیت می دهند. انجام تعهدات نقدی معمولاً آسان نیست زیرا سودآوری و نقدینگی الزاماً به طور همسو حرکت نمی کنند. مثلاً تعداد زیادی از واحدهای انتفاعی هنگامی که در مرحله سودآوری نسبتاً مطلوبی بوده اند با مشکلات عمده ای از لحاظ نقدینگی مواجه شده اند. در این گونه موارد معمولاً حسابهای دریافتی و موجودیهای در حال افزایش، مشکلات نقدینگی و کمبود وجوه نقد را ایجاد می کند.

یکی از ابزارهای مفید برای اعمال مدیریت بر وجوه نقد، تهیه بودجه نقدی است. ضمن تهیه این بودجه، گردش وجوه نقد به طور کلی در دوره بودجه برآورد می شود. تهیه بودجه نقدی بدون توجه به بودجه های عملیاتی و مالی واحدهای انتفاعی امکانپذیر نیست و لازم است بودجه نقدی در داخل اجزای مختلف بودجه جامع بررسی شود.

بودجه جامع

بودجه جامع^{۱۲} محصول نهایی فرایند برآورد و تهیه بودجه یک واحد انتفاعی است که شامل بودجه های جداگانه هر یک از بخشهای تابعه آن واحد می شود. ترکیب دقیق و مشخص بودجه جامع تا حدودی به حجم عملیات و نوع فعالیت واحد انتفاعی بستگی دارد. اما به هر صورت، این

11. Factors
12. Master budget.

بودجه معرف طرح کلی واحد انتفاعی در دوره بودجه است. بخشهای مختلف بودجه جامع به نحوی منظم با یکدیگر جمع می شود و طرح عملیاتی مشروح واحد انتفاعی را برای دوره بودجه به وجود می آورد.

بودجه جامع به دو بخش اصلی بودجه عملیاتی و بودجه مالی تقسیم می شود. در بودجه عملیاتی، اقلام بهای تمام شده هزینه های عملیاتی و درآمدهای دوره بودجه مورد بررسی قرار می گیرد و در نتیجه سود خالص عملیات بودجه بندی می شود.

بودجه مالی، مشتمل بر بودجه بندی وضعیت مالی و سایر بودجه های مورد نیاز مدیریت مالی است. ضمناً بودجه مالی تا حدود زیادی به بودجه عملیاتی و وضعیت مالی اول دوره بودجه بستگی دارد.

بودجه عملیاتی

بودجه عملیاتی دربرگیرنده برآوردها و بودجه بندی فعالیتهای تولیدی و غیرتولیدی واحد انتفاعی یا به بیان دیگر، اجزای صورت حساب سود و زیان آن است. اجزای مختلف این بودجه به شرح زیر است:

بودجه فروش

این بودجه که معمولاً در اولین مرحله از فرایند بودجه تهیه می شود یکی از مهمترین اجزای بودجه عملیاتی است. بودجه های دیگر تا حدود زیادی به آن وابسته اند یا از آن منتج می شوند. بودجه های موجودی کالا، تولید، پرسنلی، فروش و بازاریابی، اداری و سایر فعالیتهای به طور عمده از درآمد مورد انتظار از فروش تأثیر می گیرند.

بودجه فروش معمولاً به عوامل گوناگونی مانند وضعیت کلی اقتصادی، تصمیمات قیمت گذاری، واکنشهای رقیبان تجارتنی، وضعیت صنعت، برنامه های بازاریابی و مانند آن بستگی دارد. در

تهیه بودجه فروش معمولاً از خدمات متخصصان گوناگون نیز استفاده می شود. اگرچه بودجه فروش در نهایت برحسب ریال است اما باید حاوی جزئیات مشروح و کافی درباره ترکیب محصولات و الگوهای فروش نیز باشد تا بتوان بر مبنای آن درباره تغییر سطوح موجودیها و مقادیر تولید تصمیمگیری کرد.

بودجه موجودی کالای آخر دوره

این موجودیها، بخش عمده ای از داراییهای جاری بسیاری از واحدهای انتفاعی را تشکیل می دهد و تصمیمگیری در مورد آن یکی از وظایف مهم مدیریت محسوب می شود. کمیابی مواد اولیه، طرز تلقی مدیریت نسبت به موجودیها، هزینه نگهداری موجودیها، هزینه سفارش و سایر متغیرهای مربوط، بر این گونه تصمیمات اثر می گذارد.

بودجه تولید

بودجه مقادیر تولید، نقطه شروع فرایند تهیه بودجه تولید است. بودجه های مواد مستقیم، دستمزد مستقیم و سربار ساخت بر بودجه مقادیر تولید متکی است. مجموع این بودجه ها به طور کلی بودجه تولید نامیده می شود.

به منظور برآورد بودجه مواد مستقیم، مدیران باید سطوح جاری و مورد انتظار موجودیها را همراه با پیشبینی فروش مورد توجه قرار دهند. بودجه ماهانه مواد، منعکس کننده نوسانهای دوره ای فروش و مدت زمان مورد نیاز برای تحویل آن است.

بودجه دستمزد مستقیم برای طرحریزی تولید و مدیریت پرسنل مورد نیاز است. در تهیه این بودجه لازم است به مهارتهای لازم برای ترکیب تولید توجه کافی شود. ضمناً باید برای تغییر در نیازمندیهای نیروی انسانی که بر اثر نوسانهای دوره ای تولید به وجود می آید، برنامه ریزیهای لازم به عمل آید زیرا اثر نوسانهای تولید به ورق بزنید

نظام جامع انبارها

● دایا سیستم با توجه به تجربیات چند ده ساله مدیران خود در مدیریت، حسابداری و حسابرسی، معتبرترین سیستم انبارداری را عرضه می‌کند.

قابلیتها:

- نگهداری مشخصات فروشندگان، مراکز مصرف، انبارها، مشخصات کالا،...
- پردازش فرمهای جاری انبارها (رسید، صدور، برگشت، انتقال،...) بصورت «بلادرنگ» (REAL TIME)
- کنترل موجودیها در کلیه انبارهای شرکت (تعدادی / ریالی)
- امکان تقویم موجودی در اثنای ورود کالا به انبار (یک مرحله‌ای) و یا تقویم آن پس از ثبت در کاردکس تعدادی (دو مرحله‌ای)
- قابلیت نگهداری قیمت خریدهای خارجی برحسب ارزهای مربوطه
- حسابداری انبارها
- کنترل خریدها با قیمت برآوردی (قطعی نشده باشد)
- انبارگردانی و ارائه مغایرتهای موجودی فیزیکی و موجودی
- صدور اتوماتیک اسناد حسابداری انبارها و تغذیه مستقیم آن به سیستم حسابداری مالی
- کنترل گردش اقلام انبار به تفکیک مراکز مصرف
- ارائه اقلام در سطح سفارش و اقلام راکد
- امکان صدور قطعات در سطح محصولات با استفاده از سیستم مکانیزه متشکله محصولات (BOM)
- ارائه ارزش تقویم موجودی بر اساس گروههای تعریف شده توسط کاربران
- حفاظت و امنیت داده‌ها در مقابل دسترسیهای غیرمجاز با استفاده از روش DYNAMIC MENUS
- ارائه گزارشات مورد نیاز انبارها، حسابداری صنعتی، اداره مواد و سایر واحدهای ذیربط.
- سهولت کاربرد: فهرست گرانی MENU DRIVEN و بهره‌گیری از کمکهای موضوعی و لحظه‌ای ONLINE CONTEXT SENSITIVE HELP
- انعطاف پذیری و سهولت اعمال تغییرات در قبال نیازهای آتی با صرف حداقل زمان و هزینه

آدرس: بزرگراه آفریقا خیابان وحید دستگردی (ظفر) شماره ۲۷۲ کدپستی: ۱۹۱۷۶
تلفنهای: ۲۲۷۳۰۲۶ - ۲۲۷۴۲۴۴ - ۲۲۷۰۵۳۴ - ۲۲۷۱۴۵۵ - ۲۰۰۹۰۹۱
فاکس: ۲۲۲۹۷۰۸ تلکس: ۲۱۲۹۲۸ AMEIR

طرح‌ریزی نیروی انسانی، در مقایسه با طرح‌ریزی مواد و سربار ساخت، مهمتر است و مسائل و مشکلات بیشتری را ایجاد می‌کند.

بودجه سربار ساخت شامل کلیه اقلام بهای تمام شده غیر مستقیم مانند مواد غیرمستقیم، دستمزد غیرمستقیم و اقلام مشابه است. در تهیه این بودجه، تفکیک اقلام ثابت و متغیر سربار ساخت دارای اهمیت است.

بودجه بهای تمام شده کالای فروش رفته

در واحدهای تولیدی، بودجه بهای تمام شده کالای فروش رفته مستقیماً از بودجه تولید به دست می‌آید. اختلاف بین این بودجه و بودجه تولید مربوط به میزان موجودی کالا در اول و آخر دوره بودجه است.

بودجه هزینه‌های اداری

این بودجه شامل هزینه‌های فعالیت‌های غیرتولیدی واحد انتفاعی است. در برخی موارد، هزینه‌های ثابتی در این بودجه وجود دارد که می‌توان در صورت لزوم آن را کم یا حذف کرد. این قبیل هزینه‌ها شامل اقلامی نظیر تحقیق و توسعه، برنامه‌های آموزش کارکنان و بخشی از هزینه‌های پرسنلی است.

بودجه هزینه‌های فروش و بازاریابی

فعالیت‌های فروش و بازاریابی به نحو مؤثری بر مبلغ فروش اثر می‌گذارد. بنابراین بودجه هزینه‌های فروش و بازاریابی باید در مراحل اولیه فرایند بودجه‌بندی یعنی همزمان با بودجه فروش تهیه شود. لازم به توضیح است که همه هزینه‌های فروش و بازاریابی به نحو مستقیم و متناسب با مبلغ فروش تغییر نمی‌کند. برخی از این هزینه‌ها مانند حقوق مدیران بازاریابی ثابت است و برخی دیگر ممکن است گرایش‌های متفاوتی

داشته باشند.

سود خالص بودجه شده

هنگامی که کلیه بودجه‌های پیش‌فکته تهیه شود، به آسانی می‌توان سود خالص را بودجه‌بندی کرد. این رقم کلیدی که معرف هدف واحد انتفاعی در مورد سود خالص عملیاتی است، بسیاری از فعالیت‌های واحد را در دوره بودجه منعکس می‌کند. در پاره‌ای از موارد، واحد انتفاعی انتظار اقلام غیرعملیاتی موثر بر سود، نظیر سود یا زیان حاصل از فروش دارایی‌های غیرجاری را دارد که این ارقام نیز در بودجه‌بندی سود خالص منظور می‌شود.

اگرچه مالیات بر درآمد بر مبنای سود واقعی محاسبه می‌شود اما به منظور به دست آوردن سود خالص بعد از مالیات می‌توان رقم مالیات بردرآمد را نیز برآورد و از سود خالص بودجه شده کسر کرد.

بودجه مالی

اگرچه بودجه عملیاتی واحدهای انتفاعی (واحدهای تولیدی و بازرگانی) و غیرانتفاعی تا حدودی متفاوت است اما، بودجه مالی این‌گونه واحدها شبیه یکدیگر است. اجزای مختلف بودجه مالی به شرح زیر است:

بودجه مخارج سرمایه‌ای

بودجه‌بندی سرمایه‌ای معمولاً شامل تهیه اقلام عمده‌ای مانند ماشین‌آلات و تجهیزات است اما در برخی موارد، پروژه‌های دیگری نیز در این طبقه‌بندی منظور می‌شود. مثلاً اجرای یک برنامه درازمدت آموزش کارکنان را می‌توان در بودجه‌بندی سرمایه‌ای منظور کرد. بودجه‌بندی سرمایه‌ای مستلزم تصمیم‌گیری بسیار حساسی است زیرا این مخارج در مقایسه با مخارج عملیاتی نوعاً مبالغ بیشتر و آثار دوربردتری بر هدف‌های واحد انتفاعی و نحوه دستیابی به آن دارد.

بودجه نقدی

حفظ نقدینگی کافی و بهینه در واحدهای انتفاعی، تهیه بودجه نقدی را ایجاب می‌کند. نقطه شروع فرایند تهیه بودجه نقدی معمولاً برآورد وجوه نقد حاصل از عملیات است که از تعدیل رقم سود خالص بودجه شده به منظور خارج کردن اقلام غیرنقدی مانند استهلاک به دست می‌آید. ضمناً کلیه اقلام نقدی غیرعملیاتی نیز در بودجه نقدی منظور می‌شود. نمونه‌هایی از این اقلام غیرعملیاتی عبارت است از خرید و فروش زمین، ساختمان و تجهیزات، فروش سهام و اوراق قرضه، بازخرید سهام و مانند آن. بودجه‌بندی سود خالص و گردش وجوه نقد ممکن است در یک دوره مالی اختلاف نسبتاً زیادی با یکدیگر داشته باشد. این اختلاف معمولاً به دلیل تغییر در میزان سرمایه در گردش و یا جریان وجوه نقد غیر عملیاتی ایجاد می‌شود.

بودجه نقدی سالانه برای اعمال مدیریت بر وجوه نقد، درازمدت و غیرمفید محسوب می‌شود. بودجه‌های نقدی ماهانه، هفتگی و حتی روزانه ممکن است برای مقاصد و نیازهای اطلاعاتی مدیران مفیدتر باشد. دوره بودجه نقدی معمولاً به نیازمندی‌های طرح‌ریزی، مشکلات و مسائل بالقوه گردش وجوه نقد بستگی دارد.

مدیریت وجوه نقد به منظور ایجاد توازن معقول بین نقدینگی از یک سو و سودآوری از سوی دیگر اعمال می‌شود. یعنی ضمن این که از موجود بودن نقد برای پرداخت بموقع تعهدات اطمینان به دست می‌آید، از راکد ماندن وجوه نقد و لطمه وارد شدن به سودآوری نیز جلوگیری می‌شود. بودجه نقدی کمک بسیار مؤثری برای اعمال مدیریت بر وجوه نقد و ایجاد توازن مورد نظر است.

ترازنامه بودجه شده

این بودجه بندی با استفاده از ترازنامه اول

بقیه در صفحه ۹۸

دایا سیستم

نرم افزارهای دیگر

- دایا سیستم آمادگی دارد سایر سیستمهای مورد نیاز شامل مجموعه‌ای از سیستمهای بهم پیوسته را نیز تهیه کند.
- متخصصین دایا سیستم در زمینه‌های غیر مالی نیز فعالیت دارند.
- از جمله سیستمهای غیر مالی، موارد زیر قابل ارائه است:

● نظام آموزشی واحدی:

- ثبت و نگهداری مشخصات دانشجویان جدید (اطلاعات فردی، شغلی، بانکی...)
- ثبت و نگهداری اطلاعات مربوط به عملکرد و سوابق درسی دانشجویان
- ثبت و نگهداری مشخصات رشته‌های تحصیلی، دروس هر رشته، درسهای پیش‌نیاز
- ثبت و نگهداری دروس ارائه شده در هر نیمسال تحصیلی، ساعات تدریس دروس و مشخصات اساتید.
- کنترل دانشجویان انتقالی از سایر دانشگاهها، تغییر رشته دانشجویان، دانشجویان مهمان...،
- انعطاف‌پذیری در اجرای مفاد آئین‌نامه‌های وزارت فرهنگ و آموزش عالی در ارتباط با شرایط قبولی، مردودی، مشروط بودن، مدارک تحصیلی معادل...،
- صدور اتوماتیک برگ انتخاب درس و حذف و اضافه دروس در هر نیمسال تحصیلی
- انجام کلیه عملیات مربوط به تهیه و صدور کارنامه (محاسبه جمع نمرات، معدل‌گیری...)
- امکان اخذ گزارشات متنوع آماری و مقایسه‌ای برحسب (مقطع و رشته تحصیلی، نوع پذیرش، جنسیت...)
- کنترل حضور و غیاب، مرخصی و انصراف از تحصیل دانشجویان و ارائه گزارشات مربوطه
- صدور اتوماتیک برگ تأییدیه شرکت در امتحانات
- امکان دسترسی لحظه‌ای به کلیه سوابق دانشجویان از طریق صفحه نمایش
- فهرست‌گرا (MENU DRIVEN) بودن سیستم
- قابل استفاده در محیطهای تک‌کاربره، چند کاربره و شبکه

● سیستم مکانیزه کتابخانه:

- ثبت مشخصات انواع مواد کتابخانه‌ای، شامل: کتاب، مجله، روزنامه...
- ارائه امکانات فهرست‌نویسی
- پیگیری سفارشات مواد کتابخانه‌ای
- پیگیری امور امانات و رزرو مواد کتابخانه‌ای
- ثبت مشخصات انواع مشترکین کتابخانه
- ثبت اطلاعات مربوط به ناشرین
- جستجو جهت ارائه جواب در مورد انواع سوالهای متقاضیان
- تهیه انواع گزارشات

توضیح آنکه کلیه امکانات فوق با زبانهای فارسی و انگلیسی ارائه می‌گردد و از آنجا که تحت سیستم مدیریت بانک اطلاعاتی ORACLE و زبان نسل چهارم وابسته آن نوشته شده است، لذا مستقل از انواع محیطهای سخت‌افزاری و سیستم‌های عامل مختلف می‌باشد. علاوه بر فوق سیستم به نحوی طراحی گردیده که دارای قابلیت‌های تغییرپذیری در مورد هر نوع سلیقه و یا درخواست جدید، در اسرع زمان می‌باشد.

آدرس: بزرگراه افریقا خیابان وحید دستگردی (ظفر) شماره ۲۷۲ کدپستی: ۱۹۱۷۶
تلفنهای: ۲۲۷۲۰۲۶ - ۲۲۷۲۲۴۴ - ۲۲۷۰۵۳۲ - ۲۲۷۱۴۵۵ - ۲۰۰۹۰۹۱
فاکس: ۲۲۲۹۷۰۸ تلکس: ۲۱۲۹۳۸ AMEIR

بررسی عملکرد و دستاوردهای یکساله

انجمن حسابداران خبره ایران

در

مجمع عمومی

سالانه

چهارشنبه ۲۴ دی ماه ۱۳۷۳

● مجمع عمومی عادی سالانه انجمن حسابداران خبره ایران روز چهارشنبه ۲۴ دی ماه سال جاری در سالن اجتماعات اتاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران برگزار شد. در این جلسه نخست اعضای هیئت رئیسه مجمع برگزیده شدند، سپس گزارش شورای عالی انجمن دربرگیرنده نتایج عملکرد و اقدامات یکساله و پیشنهادهای شورای عالی برای تصویب به مجمع ارائه شد. پس از قرانت گزارش شورای عالی، بازرر قانونی انجمن گزارش خود را به مجمع ارائه کرد. سپس در مورد پیشنهادهای شورای عالی تصمیمگیری شد و سرانجام سه نفر از اعضای شورا برای تکمیل تعداد اعضای آن برگزیده شدند.

● خلاصه گزارش این اجلاس را می خوانید:

آغاز اجلاس

در این جلسه نخست اعضای هیئت رئیسه مجمع به ترتیب آقای اصغر خرازی به عنوان رئیس مجمع و آقایان محمد تقی نژاد عمران و اسدالله نیلی اصفهانی به عنوان ناظران مجمع و آقای نوراعلا شیخ‌الاسلامی به عنوان منشی جلسه انتخاب شدند.

گزارش شورای عالی

گزارش شورای عالی به وسیله آقای هوشنگ خستویی رئیس شورا به جلسه ارائه شد. ایشان در آغاز گزارش به توصیف شرایط کنونی اقتصاد کشور پرداختند و آن را نامطلوب توصیف کردند و افزودند کوششهایی که در زمینه خصوصی‌سازی، ایجاد تحول در بازار سرمایه و تنوع بخشیدن به اوراق بهادار و یکسان‌سازی نرخ ارز انجام گرفته، مؤسسات اقتصادی را با دشواریهایی روبه‌رو ساخته که گذار از آن به کاهش تولید و رقابت و در مواردی به توقف فعالیتهای مؤسسات انجامیده است. آقای خستویی اضافه کردند، اگرچه بروز پیامدهای برشمرده انتقاد صرف از سیاستهای پیشگفته را توجیه نمی‌کند، اما گستره و پیچیدگی دشواریها نتیجه نادیده گرفتن ضرورت اتکا به پژوهشهای کاربردی برای تدوین و اجرای سیاستهای اقتصادی است. رئیس شورا نسبت به پیامدهای توسل به شیوه آزمون و خطا در سیاستگذاریها هشدار دادند و افزودند دشواریهای کنونی اقتصاد کشور از پیامدهای یکسان‌سازی نرخ ارز و کاهش برابری ریال در برابر ارز سرچشمه می‌گیرد که از زمان اجرای این سیاست بتدریج آغاز شده و اکنون شتاب گرفته است. ایشان راه برون رفت از این دشواریها را که مؤسسات اقتصادی را با کاهش سرمایه روبه‌رو

ساخته است، تاکید بر کارایی اقتصادی مؤسسات دانستند و کنترل این امر را مستلزم حسابداری و حسابخواهی توصیف کردند و خواستار نظام بخشیدن به حرفه حسابداری به تریبی که دولت و مجلس با تصویب قانونی در این باره آن را ضروری دانسته‌اند، شدند و سرانجام شیوه اجرای قانون را در نخستین مرحله مورد انتقاد قرار دادند.

اجرای تبصره (۱) قانون را خلاف این مشی ارزیابی کردند.

آقای خستویی پس از تشریح وضعیت مالی انجمن و ارائه گزارشی از تصمیمات شورای عالی انجمن در دوره مورد گزارش، که به تصویب مجمع عمومی نیاز دارد، مهمترین فعالیتهای و اقدامات انجمن را در دوره یکساله برشمردند. ایشان در این

آقای هوشنگ خستویی

قسمت نخست به تشریح فعالیتهای کمیته‌های پذیرش اعضای عادی و تشخیص صلاحیت حسابداران مستقل پرداختند و از موفقیت کمیته‌های یاد شده در برگزیدن ۳۸ نفر از حسابداران برخوردار از صلاحیت برای عضویت در انجمن و تشخیص صلاحیت ۱۳ نفر از داوطلبان کسب عنوان حسابدار مستقل یاد کردند. رئیس شورای عالی انجمن برگزاری دوره‌های مشترک آموزشی کوتاهمدت، تکمیلی و عالی با مشارکت اتاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران، مرکز آموزش و پژوهش صنایع ایران و برگزاری ورق بزیند

آقای خستویی در ادامه به ذکر کوششهای انجمن در راستای ترویج واقع‌بینی در زمینه اجرای ماده واحده لایحه جامعه حسابداران رسمی در سالی که گذشت و بازتاب آن در ماهنامه «حسابدار» پرداختند و بر ضرورت بهره گرفتن از تجربیات انجمنهای حرفه‌ای در جهان تاکید کردند و گفتند انجمن حسابداران خبره ایران به رغم درک ضرورت نظارت دولت در امور حرفه، خواهان واقع‌بینی مجریان و کارگزاران دولت و تفکیک دخالت در اجرای قانون از نظارت منطقی و متعارف بر اجرای آن شدند و نادیده گرفتن نظر طیف وسیع حسابداران در تدوین آیین‌نامه

قدردانی از اعضای سابق شورا

در مجمع عمومی عادی سالانه امسال به ابتکار آقای مجید میراسکندری دبیرکل انجمن رسمی نو بنیان نهاده شد و به پاس خدمات صادقانه و مؤثر آقایان هوشنگ خستویی، محمد شلیله و پرویز گلستانی که دوره عضویت آنان در شورای عالی انجمن پایان یافته بود، نشان «خدمت ممتاز» به آنان اعطا شد. ●

هوشنگ خستویی

علی البدل برای سال مالی ۱۳۷۳ - ۷۴ انتخاب شدند.

انتخابات

اعضای جدید

شورای عالی

انتخاب ۳ عضو جدید شورای عالی انجمن برای جایگزینی ۳ نفر از اعضا که طبق اساسنامه دوره عضویت آنان در شورای عالی پایان گرفته بود و ۳ نفر عضو علی البدل، بخش دیگر برنامه اجلاس سالانه انجمن بود که پس از معرفی کاندیداها، در این موارد رأی گیری به عمل آمد که نتیجه آن در مورد اعضای اصلی و علی البدل به شرح زیر است:

ردیف	نام	نام خانوادگی	تعداد رأی
۱	مجید	میراسکندری	۱۵۱
۲	غلامرضا	سلامی	۱۴۶
۳	جمشید	فراروی	۱۲۵
۴	ابوالقاسم	فخاریان	۱۲۴
۵	سیاوش	سهیلی	۱۲۲
۶	پرویز	صادقی	۶۴

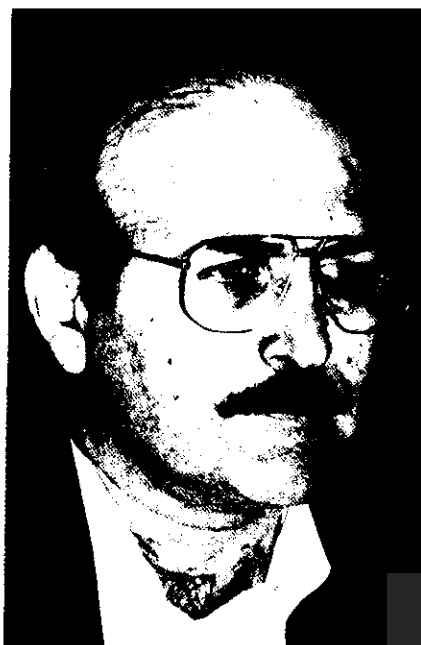
برگزیده شدگان ردیف ۱ تا ۲ به عنوان عضو اصلی و برگزیده شدگان ردیف ۳ تا ۶ به عنوان عضو علی البدل انتخاب شدند. ●

دوره های آموزشی ویژه را از شمار فعالیتهای مؤثر کمیته آموزش انجمن ذکر کردند. بخش دیگر گزارش رئیس شورای عالی به تشریح فعالیتهای انتشاراتی و روابط عمومی انجمن اختصاص داشت و در این باره به برگزاری سومین سمینار حسابداری در آبانماه سال ۷۲، و سمینار «مدیریت، برنامه ریزی و کنترل وجوه» در دی ماه همان سال و اقدامات انجام شده در زمینه برگزاری سمینار «اوراق بهادار با نرخ بازده ثابت و اوراق مشارکت» در بهمن ماه سال جاری اشاره کردند. افزون بر این تداوم انتشار نشریه «حسابدار»، کیفیت آن و انتشار رویدادها و دیدگاههای اعضای حرفه در مورد لایحه «استفاده از خدمات تخصصی حسابداران با صلاحیت به عنوان حسابدار رسمی» در این نشریه را مورد توجه قرار دادند. ایشان در پایان از کوششهای اعضای کمیته های یاد شده در بالا و دبیرکل انجمن قدردانی کردند و در پایان اعضای انجمن را به همکاری بیشتر با انجمن فرا خواندند.

مصوبات مجمع

پس از ارائه گزارش شورای عالی انجمن، آقای حسن خدایی بازرس انجمن گزارش خود را قرائت کردند. سپس ترازنامه مورخ ۱۳۷۳/۶/۳۱ و حساب درآمد - هزینه سال مالی منتهی به این تاریخ تصویب شد. افزایش ورودیه اعضای عادی و حق پذیرش عنوان حسابداران مستقل به ترتیب از مبلغ ۱۰۰،۰۰۰ و ۲۰۰،۰۰۰ ریال به ۵۰،۰۰۰ ریال از تاریخ ۱۳۷۳/۵/۱۱ که با تصویب شورای عالی انجمن برقرار شده بود و دریافت حق ورودیه مجدد به مبلغ ۵۰،۰۰۰ ریال از اعضای که در موقع مقرر در اساسنامه و فرصتهای تعیین شده از سوی شورای عالی انجمن حق عضویت خود را نپرداخته اند، تنفیذ شد. روزنامه کیهان به عنوان روزنامه کثیرالانتشار برای درج آگهیهای انجمن برگزیده شد و آقای حسن خدایی به عنوان بازرس اصلی و آقای مرتضی حجازی به سمت بازرس

شناختنامه و پیشینه اعضای جدید شورای عالی:

غلامرضا سلامی

- متولد سال ۱۳۲۴ تهران
- فوق لیسانس حسابداری از دانشکده حسابداری و علوم مالی شرکت نفت ۱۳۵۰
- معاون امور اداری مرکز بررسیهای بازرگانی و صنعتی وزارت اقتصاد
- رئیس حسابداری شرکتهای مختلف در بخش خصوصی
- حسابرس، سرپرست امور سیستم و شریک مؤسسه حسابرسی امین
- معاون اداره کل امور مالی دانشگاه تهران
- رئیس اداره بودجه و روشهای بانک شهریار
- مدیر مالی کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان
- عضو هیئت مدیره مؤسسه حسابرسی اثبات کار
- مدیر مؤسسه حسابرسی مشیران
- مدیر مؤسسه حسابرسی سلامی و همکاران
- مدرس درسهای قانون تجارت و مالیاتها
- عضو کمیته های مختلف انجمن ●

ورق برزیند

مجید میراسکندری

- متولد سال ۱۳۳۱ تهران
- فوق لیسانس حسابداری از دانشکده حسابداری شرکت نفت ۱۳۵۶
- کارشناس واحد خدمات مدیریت مؤسسه حسابرسی دقیق
- حسابرس داخلی بانک ایران و ژاپن
- عضو هیئت مدیره کارخانجات پارس الکتریک و شرکتهای تابعه
- مدیرعامل شرکت خدمات پارس
- حسابرس سازمان حسابرسی (مؤسسه حسابرسی سازمان صنایع و سازمان برنامه)
- شریک و مدیر مؤسسه حسابرسی بصیران و بینا
- مدرس رشته حسابداری دانشگاهها
- دبیرکل انجمن حسابداران خبره ایران و عضو کمیته های مختلف انجمن ●

محمد شلیله

پرویز گلستانی

دنباله افسون پول باوری و افسانه نقدینگی در ایران

توان ملی سرمایه‌گذاری برای باز تولید گسترده، به شدت تقلیل یافته است. با این همه، حضور سرمایه خارجی به دلیل مسائل اقتصادی و سیاسی موجود، در چشم‌انداز وضعیت فعلی ناچیز و اندک می‌نماید.

تمام آنچه گفته شد، هشدار بود حاکی از این که جامعه در آستانه بحران و در غلتیدن در سرراشویی قرار دارد و در صورت تداوم نوع اندیشه و عمل رایج در اقتصاد، با وجود تمام امکانات بالقوه و بالفعل، ایران، سرنوشتی بهتر از کشورهای آمریکای لاتین و اروپای شرقی نخواهد داشت و ثمره تلاش سالهای زیادی برباد خواهد رفت.

جامعه ما از لحاظ منابع طبیعی، سرمایه‌ای و مهمتر از آن، نیروی انسانی، هم از لحاظ تخصص و هم روح فداکاری، امکان آن را دارد که در این سرراشوب نغلتد. اما شرط آن فراخوانی ملی از نیروها برای فراهم آوردن خرد لازم جهت برنامه‌ریزی توسعه و بازویی پرتوان برای اجرای آن است. ●

خواهد بود.

۷- بنگاههای اقتصادی و غیراقتصادی بسیاری، به دلیل سوءمدیریت یا برنامه‌ریزی نامناسب یا کمبود ارز، با وجود مخارج بسیار، به مرحله بهره‌برداری نرسیده‌اند و این وضعیت هم بر سر راه تولید مانع ایجاد می‌کند و هم تورم‌زاست. در نهایت باید گفت که اقتصاد ایران در شرایطی بسیار مشکل و سخت‌تر از سال ۱۳۶۷ به سر می‌برد. گرانی و کمبود ارز، کمبود نقدینگی، حذف سوبسیدهای نهاده‌ها و اعتبارات بانکی، تولید را بسیار مشکل و راکد کرده است و جایی برای پس‌انداز بنگاه باقی نمی‌گذارد. ثبات دستمزدها در مقابل افزایش قیمت‌ها، باعث کم شدن درآمد و پس‌انداز خانوارها گشته است و کم شدن مصرف واقعیشان، سبب خرید کمتر آنها و تشدید رکود اقتصادی می‌شود. درآمد نفت به دلایل اقتصادی و سیاسی حاکم بر جهان کاهش یافته است و به نظر نمی‌رسد که در میان مدت امکان افزایش قابل توجه آن و همچنین صادرات غیرنفتی، وجود داشته باشد.

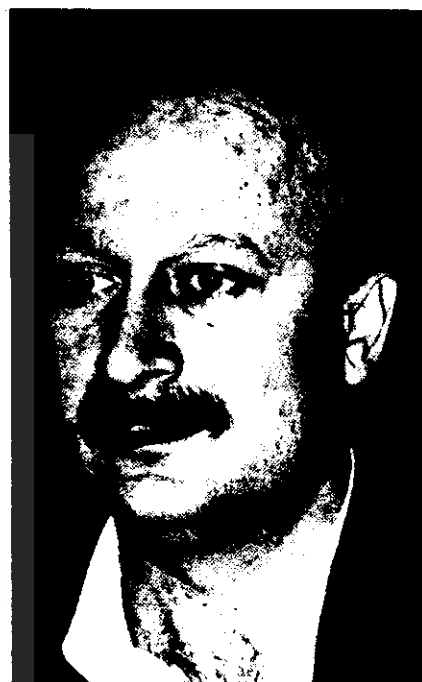
بررسی عملکرد و

دستاوردهای یکساله

انجمن حسابداران خبره

ایران در

مجمع عمومی سالانه

جمشید فراروی

- متولد سال ۱۳۳۱ همدان

- لیسانس اقتصادسنجی از دانشگاه لندن

- عضو پیوسته انجمن حسابداران خبره

انگلستان و ویلز

- سرپرست حسابرسی در مؤسسه پیت

مارویک میچل لندن

- برنامه‌نویس سیستم شرکت سهامی

خدمات ماشینهای محاسب الکترونیک

- حسابرس شرکت سهامی حسابرسی

- شریک مؤسسه حسابرسی آگاهان و

همکاران ●

دنباله مدیریت سرمایه

در گردش و بودجه نقدی

دوره بودجه و تغییرات مورد انتظار درمانده حسابهایی که در بودجه‌های عملیاتی مخارج سرمایه‌ای و نقدی منعکس است به دست می‌آید. این صورت، وضعیت مالی واحد انتفاعی را در آخر دوره بودجه نشان می‌دهد و چنانچه انتظارات مدیریت را برآورده نکند لازم است در طرحها و برنامه‌های عملیاتی تجدید نظر شود.

صورت گردش وجوه نقد بودجه شده

این بودجه‌بندی آخرین جزء بودجه جامع است که در فرایند طرحریزی مالی، وسیله‌ای مفید و کمکی مؤثر به مدیریت محسوب می‌شود. این صورت معمولاً با استفاده از ارقام منعکس در بودجه صورت حساب سود و زیان و تغییرات مانده‌های حسابهای ترازنامه‌های برآوردی در اول و آخر دوره بودجه تهیه می‌شود. ●

انجمن حسابداران
خبره ایران

دوره عالی حسابداری

و مدیریت مالی

اتاق بازرگانی و صنایع
و معادن ایران

و دوره‌های تکمیلی حسابداری و امور مالی

● اتاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران، هشتمین دوره عالی حسابداری و مدیریت مالی (ویژه لیسانسیه‌ها)، سومین دوره تکمیلی (۲) (ویژه فوق دیپلمه‌ها) و نهمین دوره تکمیلی (۱) (ویژه دیپلمه‌ها) را با همکاری انجمن حسابداران خبره ایران به شرح زیر برگزار می‌نماید:

دوره تکمیلی (۱) حسابداری و امور مالی	دوره تکمیلی (۲) حسابداری و امور مالی	دوره عالی حسابداری و مدیریت مالی
<ul style="list-style-type: none"> حسابداری مالی مباحثی از حسابداری مالی تکمیلی حسابداری صنعتی مدیریت مالی و بودجه حسابرسی قانون مالیاتهای مستقیم قانون تجارت آشنایی با کامپیوتر 	<ul style="list-style-type: none"> حسابداری مالی پیشرفته (۱) حسابداری مالی پیشرفته (۲) حسابداری صنعتی (۲) حسابداری مدیریت کاربرد استانداردهای حسابداری مدیریت مالی 	<ul style="list-style-type: none"> کاربرد استانداردهای حسابداری حسابداری مالی حسابداری مدیریت مدیریت مالی حسابرسی قانون مالیاتهای مستقیم قانون تجارت آشنایی با کامپیوتر
<p>● مدرک دیپلم متوسطه و پنج سال سابقه کار در حسابداری یا حسابرسی</p>	<p>● مدرک دوره تکمیلی (۱) حسابداری و امور مالی. ● یا فوق دیپلم و سه سال سابقه کار در حسابداری یا حسابرسی</p>	<p>● لیسانس حسابداری یا رشته‌های مشابه و سه سال سابقه کار حسابداری یا حسابرسی</p>

شرایط شرکت‌کنندگان:

● مدت آموزش هر یک از دوره‌های فوق ۲۶۰ ساعت (فقط روزهای پنجشنبه از ساعت ۸ تا ۱۳)

● محل ثبت‌نام و کسب اطلاعات بیشتر:

خیابان طالقانی بین خیابان فرصت و خیابان دکتر مفتاح آموزشگاه اتاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران تلفن: ۸۳۸۳۳۴

جدول شماره ۴

کل مبلغ اوراق و اسناد قابل فروش	هزینه‌های ثابت اضافی	سود کسب نشده	کل هزینه‌های اضافی	احتمال وقوع	هزینه‌های اضافی مورانتظار
۱۰۰۰۰۰	-	-	-	-	-
۲۰۰۰۰۰	۴۰	۶۰	۱۰۰	۰/۱	۱۰
۳۰۰۰۰۰	۴۰	۹۰	۱۳۰	۰/۲۵	۳۲/۵
۴۰۰۰۰۰	۴۰	۱۲۰	۱۶۰	۰/۴۵	۷۲
۵۰۰۰۰۰	۴۰	۱۵۰	۱۹۰	۰/۷	۱۳۳
۶۰۰۰۰۰	۴۰	۱۸۰	۲۲۰	۱	۲۲۰

دنباله مدل‌های تعیین میزان بهینه نقدینه و دشواریهای

هفته هزینه‌های اضافی مورد انتظار ناشی از آن با چه روندی افزایش می‌یابد.

با توجه به وجود هزینه‌های اضافی مورد انتظار ناشی از فروش اوراق و اسناد بهادار قبل از پایان هفته فرض سومی را نیز می‌توان در نظر گرفت بدین صورت که شرکت در ابتدای هفته ۱/۹ میلیون ریال سرمایه‌گذاریهای کوتاهمدت را در اختیار گیرد که این مستلزم خرید ۱۰۰۰۰۰ ریال اوراق و اسناد بهادار بیشتر با هزینه ۷۰ ریال $(100000 \times 0.0003 \times 40)$ خواهد بود. علاوه بر این با احتمال ۰/۱ شرکت مجبور خواهد بود تا پایان هفته ۲۰۰۰۰۰ ریال از سرمایه‌گذاریها و با احتمال ۰/۱ ناچار به فروش ۱۰۰۰۰۰ ریال از سرمایه‌گذاریها جهت نگهداری مانده نقدینه خود در سطح ۳۰۰۰۰۰۰ ریال در پایان هفته است.

هزینه‌های معاملاتی در این صورت به ترتیب برابر با ۱۰۰ ریال

$(200000 \times 0.0003 \times 40)$ یا ۷۰ ریال $(100000 \times 0.0003 \times 40)$ خواهد بود.

اگر موسسه مجبور به فروش ۲۰۰۰۰۰ ریال از سرمایه‌گذاریهای خود تا پایان هفته باشد با احتمال ۰/۱ نصف این مبلغ را باید در طول هفته بفروشد و همان‌طور که قبلاً محاسبه کردیم هزینه مورد انتظار این امر ۱۰ ریال خواهد بود. وقتی ما مجموعه

هزینه‌های ستونهای ۶ و ۷ جدول شماره ۳ را در احتمال وقوع آنها ضرب و حاصل را جمع کنیم نتیجه مبلغ مورد انتظار هزینه کل فروش برابر با ۱۸ ریال است. این مبلغ به هزینه‌های خرید اوراق و اسناد بهادار افزوده شده و هزینه کل مورد انتظار به ۸۸ ریال می‌رسد. با کسر کردن این رقم از سود ناخالص ناشی از سرمایه‌گذاریهای کوتاهمدت طی هفته درآمد خالص ۱۴۳۲

سطح سرمایه‌گذاریها بر مبنای هفته به هفته به همین روال صورت خواهد گرفت.

در مدل احتمالی می‌توان بسیاری از مفروضات و برآوردها را با توجه به شرایط موجود تغییر داد. این مدل یکی از چند مدل احتمالی است که برای تعیین سطح مناسب نقدینه به کار گرفته می‌شود و با کاربرد آن به همراه تعیین سطح مناسب سرمایه‌گذاریهای کوتاهمدت، مانده نقدینه مناسب مؤسسه نیز مشخص می‌گردد.

مدلهای سه گانه مذکور هر یک با فرض اینکه فرایند دریافت و پرداختهای نقدی موسسات (۱) دارای شکل پیشبینی‌پذیر (۲) تصادفی و (۳) نه کاملاً تصادفی و نه کاملاً پیشبینی‌پذیر است، ارائه می‌شود. لذا کاربرد آنها جهت تعیین مانده مناسب نقدینه منوط به مشخص کردن فرایند دریافت و پرداختهای موسسه و سپس تأمین سایر شروط و مفروضات هر یک از مدلهاست. اگر بخواهیم از این مدلها جهت تعیین مانده

ریال خواهد بود. وقتی این محاسبات برای سطوح مختلف نگهداری اوراق و اسناد بهادار انجام می‌شود نتایج مانند اطلاعات ارائه شده در ردیفهای جدول شماره ۳ خواهد بود. این جدول نشاندهنده سود خالص مورد انتظار برای یک سطح نگهداری اوراق و اسناد بهادار است. مشاهده می‌کنیم که مناسبترین سطح برای نگهداری اوراق و اسناد بهادار ۲/۱ میلیون ریال در هفته است که سود خالص مورد انتظار ناشی از آن ۱۴۶۷/۵۵ ریال در هفته است. نتیجه می‌گیریم شرکت باید در ابتدای هفته ۳۰۰۰۰۰ ریال اوراق و اسناد بهادار اضافی بخرد.

سطح مناسب نگهداری اوراق و اسناد بهادار برای هفته بعد بر مبنای موقعیت نقدی، پیشبینی نیازهای نقدی هفته بعد و سطح اوراق و اسناد بهادار در آن زمان به طریق مشابه محاسبه خواهد گردید و تصمیمگیری جهت تعیین مانده نقدینه و

کناره‌گیری حسابدار «حسابدار» برای کسب تجربیات متنوع

خانم میترا مقدس‌زاده حسابدار ماهنامه «حسابدار» که چند سالی حسابداری ماهنامه را برعهده داشتند پس از کسب تجربه بسنده در این زمینه، به منظور دستیابی به تجربیات متنوعتر به همکاری با یکی از مؤسسات اقتصادی کشور درآمدند. ایشان دارای درجه لیسانس حسابداری و همکاری صمیمی، دلسوز و مؤثر برای ماهنامه بودند. فرصت را غنیمت می‌شمیریم و یاریها و همکاریهای بیدریغ وی را ارج می‌نهمیم و برایشان در تجربه‌های که آغاز کرده‌اند موفقیت آرزو می‌کنیم.

نقدینه مناسب در ایران بهره‌گیری کنیم لازم است ابتدا جریانهای نقدی در مؤسسات ایرانی بررسی و فرایند آنها تعیین شود که این خود می‌تواند موضوع پژوهش جداگانه مفصل باشد.

از این گذشته با مشکل تازه‌ای روبه‌رو هستیم که عبارت از چگونگی سرمایه‌گذاری نقدینه اضافی است. می‌دانیم که سرمایه‌گذاری نقد اضافی در ایران در سهام سایر شرکتها سرعت لازمی را که جزء مفروضات اساسی بازار کاربرد مدلهای فوق است، ندارد و گذشته از مسئله چگونگی پرداخت سود، نقل و انتقالات سهام نیازمند صرف زمان بالایی است. همچنین اوراق و اسناد خزانه و بازرگانی نیز در ایران وجود ندارد و بانکها را هم نمی‌توان جهت سرمایه‌گذاری نقدینه اضافی مؤسسات با اهدافی که تشریح شد، مطابق و مناسب دانست. زیرا نحوه پرداخت سود به سپرده‌های بانکی با مدت نامعلوم مشخص نیست و نیز در پرداخت سود به سپرده‌های کوتاهمدت روشی که اعمال می‌شود عبارت از پرداخت سود به حداقل موجودی سپرده‌گذار است و نه میانگین موجودی وی، بویژه که امکان دارد در طی دوره‌های برنامه‌ریزی موجودی حساب بانکی بارها به صفر تقلیل یابد و در نتیجه به آن سودی تعلق نگیرد.

حال اگر به سراغ بازارهای معاملاتی با سرعت بالا در ایران برویم با بازارهایی چون بازار خرید و فروش ارز و طلا روبه‌رو خواهیم شد که سرعت مورد نظر را جهت تبدیل نقدینه به سرمایه‌گذاری و بالعکس داراست اما ریسک بسیار زیادی را نیز با خود به همراه دارد.

در نتیجه می‌توان گفت کاربرد مدلهای مذکور در ایران نظر به شرایط و ویژگیهای موجود امکانپذیر به نظر نمی‌رسد. جهت رفع مشکل دو راه حل زیر را می‌توان در نظر گرفت: اول به وجود آوردن بستر اجرایی این

مهندسی سیستمهای مالی

بازدهی و ریسک ترازنامه مؤسسات، احتیاج به وسایل و ابزارهای جدید سرمایه‌گذاری است که در بازار پول و سرمایه وجود ندارد. به همین دلیل مهندسان مالی به طراحی و به‌وجود آوردن ابزارهای جدید سرمایه‌گذاری پرداخته‌اند تا از این طریق دشواریهای مربوط به کنترل و بهینه‌سازی ریسک و بازدهی ترازنامه را حل کنند. این‌گونه ابزارهای جدید کارایی بازار پول و سرمایه را بالا برده و مدیریت ترازنامه را مؤثرتر کرده است.

برای مثال مهندسان مالی توصیه می‌کنند که اگر مؤسسه اقتصادی با افزایش نرخ بهره روبه‌روست که سبب کاهش ارزش سرمایه می‌شود، ضروری است دارایی جدیدی به داراییهای مؤسسه افزوده شود که ارزش آن به همان نسبت رو به افزایش باشد، تا تعادل مورد انتظار را به‌وجود آورد. منتها ممکن است ابزار مالی مناسبی برای این کار در بازار وجود نداشته باشد. در نتیجه به‌وجود آوردن ابزارهای جدید ضرورت پیدا می‌کند.

فعالیت و رقابت در زمینه ابزار جدید سرمایه‌گذاری بسیار شدید است و از روشهای تبدیل به اوراق قرضه کردن داراییها استفاده زیادی شده است. اوراق قرضه جدید که از طریق تبدیل به اوراق قرضه کردن داراییها در امریکا به‌وجود آمده‌اند عبارتند از:

۱- اوراق قرضه با پشتوانه داراییهای جاری (Asset Backed Securities) در برگیرنده: الف) اوراق قرضه با پشتوانه وامهای ماشین (Auto Loan Backed Securities)

ب) اوراق قرضه با پشتوانه وامهای قایقهای

تفریحی (Boat Loan Backed Securities)

ج) اوراق قرضه با پشتوانه حسابهای دریافتی کارت‌های اعتباری (Credit Card Backed Securities)

۲- اوراق قرضه با پشتوانه وامهای مسکن (Mortgage Backed Securities)

الف) تضمین شده توسط سازمانهای وابسته دولتی

ب) تضمین نشده دولتی (Whole Loan Backed Securities)

۳- اوراق قرضه با پشتوانه اوراق قرضه‌ای که پشتوانه وامهای مسکن دارند (Collateralized Mortgage Obligations)

الف) قرضه با پشتوانه تضمین شده دولتی
ب) اوراق قرضه با پشتوانه تضمین نشده دولتی

۳) بالا بردن نقدینگی مؤسسات مالی

در بسیاری از مواقع برای ایجاد نقدینگی کافی در یک مؤسسه مالی احتیاج به فروش بعضی از داراییها می‌باشد. به این منظور از روش تبدیل به اوراق قرضه کردن داراییها استفاده‌های مکرر شده است و همه روزه مهندسان مالی به دنبال پیدا کردن راههای جدید برای ایجاد نقدینگی مؤسسات می‌باشند. حتی از روش تبدیل به اوراق قرضه کردن داراییهای ثابت برای بالا بردن نقدینگی دولتهای مکزیک و برزیل استفاده شده است.

بطور کلی مبحث مهندسی سیستمهای مالی بسیار وسیع و پیچیده بوده و با تغییر و تحولات بسیار جالبی همراه است. ●

و حسابداری در ایران با توجه به اوضاع اقتصادی و اجتماعی کشور و با تحقیق و آزمایش، الگویی خاص جهت تعیین مانده مناسب نقدینه و سرمایه‌گذاری وجوه اضافی ارائه کنند و یا حتی مشخص سازند که تعیین مانده نقدینه مناسب در ایران تابع هیچ الگوی خاصی نیست. البته این امر به گفتار ساده است ولی در عمل آسان نخواهد بود. ●

مدلها در مؤسسات ایرانی که لازمه آن تغییرات بسیار در سیستم اقتصادی است و سرعت می‌توان نتیجه گرفت حداقل در کوتاهمدت امری دستیافتنی نیست. همچنین این‌گونه عمل کردن، نمی‌تواند پاسخگوی نیازهای جامعه باشد بلکه هدایت آن به سمت داشته‌های فعلی خواهد بود. راه دوم این است که مراجع قانونی و حرفه‌ای و اندیشمندان و پژوهشگران مالی